

1991 йил 1 сентябрдан
чиқа бошлаган

Жамият

намизда 100 хил турдан зиёд махсулот ишлаб чиқарилапти. Шуларнинг 60 фоизи давлат буюртмалари хиссасига тўғри келади. Мен режаларимни ишчи ходимларнинг истак ва таклифлари, орзу-умидлари билан тўлдириб бораман. Чунки, жамоанинг имкониятлари эътиборга олинмас экан, бу режанинг ҳаётийлиги таъминланмайди.

“Феруз” хиссадорлик жамияти қошида қўшма корхоналарнинг ҳозирги кундаги иқтисодий аҳоли тўғрисида ҳам гапириб

мократик асосдаги етакчи партияларидан бирига айланиши лозим.

Спорт-оиламизнинг севишли машғулот. Ўғилларим-Дониёр ва Шавкатжон каратэ билан шугулланишади. Онам (Танзила) ва отам (Шоҳназар) болаларимга беролмаётган меҳр-муҳаббатим ўрнини тўлдиришда менга астойдил ёрдам бериб келдилар. Онам раҳматлик ўтган йили қазо қилдилар. Мен меҳрибон она-жонимдан эл-юртни севишни, кишиларга бегараз хизмат кўрсатишни ўргандим.

БАХТИМНИ МЕҲНАТДАН ТОПАЯПМАН...

Хоразм вилояти “Феруз” хиссадорлик жамияти бошқаруви раиси, тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракатининг Ўзбекистон Либерал-демократик партияси Хоразмдаги кенгаши раҳбари Клара Жумамуродова билан суҳбат.

- Клара, мен сизни узок йиллардан бери тадбиркор аёл, доно раҳбар сифатида биламан. Бир пайтлари банкротлик ҳолатига тушиб қолган корхонани қайтадан оёққа тургазганингиз ҳам ҳеч кимга сир эмас. Раҳбарлик фаолиятингиз, корхона ҳаёти ҳақида гаирсангиз...

- Юзлаб инсонларнинг тақдири, турмуши том маънода раҳбарнинг ақлзаковати, тадбиркорлиги ва меҳр-оқибатига боғлиқ. Мен ишларни бир кун олдин режалаштираман. Энг аввало иш кунимни ишчи ходимларнинг ҳол-аҳолини сўраш, дийдорлашувдан бошлайман. Уларнинг аъло кайфияти кўп нарсага ҳал қилади. Уларнинг дарди-менинг дардим.

“Бизинтруд-Хоразм” масъулияти чекланган жамият ташкил қилишга муяссар бўлди. Ҳозир бу ерда 100 киши ишлаяпти. Хориждан келтирилган 44 та “Пффаф-зингер” тикув машиналари махсулотларнинг сифатли, бежирим ишлаб чиқарилишида муҳим аҳамият касб қилди. 2001 йилда эса Хитойнинг “Азия-Текстил” корхонаси билан қўшма корхона тузилди. Шуниси эътиборга лойиқки, замонавий трикотаж махсулотларини ишлаб чиқариш учун “Азия текстил” етказиб бермоқда. Жорий йилнинг 8 ойи давомида 18 тонна трикотаж сурп матоси ишлаб чиқарилди. Бу 62 млн. сўмни ташкил қилди. Усиш ўтган йилга нисбатан 105 фоизни курсатади. “Бизинтруд-Хоразм” масъулияти чекланган жамият томонидан 143 млн. 200 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари тайёрланди. “Феруз” хиссадорлик жамиятида эса 233 млн. сўмлик махсулот ишлаб чиқарилиб, ўсиш 127,4 фоизни ташкил қилди.

- Давлат, корхона ишларидан бўшаб, қачон оилангиз, болаларингизга вақт топасиз?

- Биласизми, бўш вақтим деярлик йўқ, десам ёлгон эмас. Жамоат ишларим ҳам жуда кўп. 1995 йилдан бери вилоятда Тадбиркор аёллар уюшмаси раиси ва мана яқиндан буён тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракатининг Ўзбекистон либерал-демократик партиясининг Хоразмдаги кенгаши раҳбари сифатида ҳам фаолият олиб борапман. Катта сиёсий компания-сайловларга пухта тайёрларлик ишларини бошлаб юбордик.

Биласизми, мен шу пайтгача тадбиркор аёл эдим, ҳолос. Эндиликда сиёсий билимимни ошириб, партиямиз аъзоларини кўпайтиришга ҳам астойдил ҳаракат қилаяпман. Либерал-демократик партияси жамиятимизнинг де-

Болаларим бўш вақтларини беҳуда ўтказишмайди. Рўзгоримизда қўй, товуқ, курка бор. Уларни парвартилаш, кўпайтириш ишларини ўзлари улдасидан чиқаётганидан қувонаман.

- Дўстларингиз кимлар?
- Менинг дўстларим-корхонамнинг фахри бўлган хотин-қизлардир. Уларга ёрдамим тегаётган бўлса, мен жуда бахтиёрман. Уларнинг бахт-саодати тўғрисида ўйлаб туриб, ўз бахтимни ҳам топаётганимни ҳис қиламан. Мен уларсиз ҳеч ким эмасман. Улар мени, мен уларни тушунмасак иш юришмаслиги тайин. Узаро ишонч, бир-бировига суяниб яшаш

Тадбиркорлик давр талаби
асосидаги фаолиятимиз корхонамизни рентабеллик соҳага айлантирди. Жамоамизда бир-бировига ҳасад эмас, балки ҳавас билан муносабатда бўлиш муҳити қарор топаётганидан қувонаман.

- Ҳечам чарчайсизми?
- Чарчамайман, десам ёлгон бўлади. Мен бу сўзни эсласликка ҳаракат қиламан. Фақат ухлаган пайтимдагина дам оламан. Менимча, спорт билан шугулланган киши чарчаш нималигини билмайди. Гоҳо, чарчашга ҳаққим йўқ, ишларим қолиб қетади, дея ўзимни назорат қилиб тураман. Бахтимни меҳнатдан топяяпман, десам муболага эмас. Қолаверса, жамоам ва бу ерда ишлаётган кўп сонли аёллар менга ишонаётганларидан бошим осмонга етади.

- Эсимда, 2002 йилда Республикамиз Президент Исло Каримов сизга “Меҳнат шухрати” орденини тантанали равишда топширди. Ушанда жуссаси кичиккина, лекин тоғдек юксак қалб эгаси-Хоразмлик аёлга кўпларнинг ҳаваси келди. Аёлларимизга тилакларингиз?

- Аёлларимизга энг аввало бебаҳо саломатлиқни тилайман. Оилаларимизнинг тинч-омонлигини истайман. Эл-юртимизнинг бағри бутун, дастурхони тўкин бўлсин.
Дилбар БЕКЖОНОВА
суҳбатлашди.

“...Ҳозирги мураккаб ва таҳликали замонда, халқаро терроризм, диний экстремизм, наркобизнес каби бало-қазолар инсоният ҳаётига таҳдид солиб турган бир шароитда мен ўз уйимиз, ўз муқаддас юртимизни ўзимиз асрайлик, ўзимиз ҳимоя қилайлик, деган даъват ҳар бир юртдошимизни доимо хушёрлик ва огоҳликка чорлаб туришини истар эдим”...

“...Бунинг учун барчамиз огоҳлик ва хушёрликни йўқотмаслигимиз, бепарволик ва лоқайдликдан бутунлай халос бўлиб, милаат ва халқ бирлигини янада мустаҳкамлаб, ўзаро аҳил, меҳр-оқибатли бўлиб яшашимиз ва тинчлик учун курашмоғимиз керак”...

Президент Исло Каримовнинг Мустақиллигимизнинг 13 йиллиги муносабати билан халқимизга ўйлаган табрик сўзидан.

Ўтган ҳафта мамлакатимизда мустақиллигимизнинг 13 йиллиги катта тантаналар билан нишонланди. Энг азиз, энг улуг байрам арафасида

Курбонлар... Виждонли, ориятли, иймонли киши бу изтиробли лавҳаларга бетаараф бўлиб, лоқайд қараб туролмайди. Беихтиёр кўзларда ёш ҳалқаланди, қалблар сер-

КУВОНЧИ ВА КАЙҒУЛИ КУНЛАР...

Президентимиз Фармони билан меҳнатда, ҳаётда алоҳида хурматга сазовор юртдошларимиз “Ўзбекистон қаҳрамони” бўлдилар, ҳукумат унвон ва мукофотларига лойиқ топилдилар. Яқин ўтмишимизда мамлакат илм-фани, санъат ва адабиёти равнақига ҳисса қўшган марҳум алломаларимиз “Буюк хизматлари учун” орденига мушарраф этилдилар. Шаҳид кетган қатагон курбонлари ёд этилди. Пойтахтимизнинг Мустақиллик майдонида ўтган катта байрам тадбири вилоятлар, туманлар, қишлоқ ва маҳаллаларда давом этди. Қалбларда Мустақиллик завқ-шукҳи ҳукмрон бўлди. Юртимиз узра озод, обод оҳанглар янгради, тириклик, шукроналик туйғусидан барчамиз сармаст бўлдик...

гак тортиди, қўллар мушт бўлиб тугилди. Муқаддас ислом динини ниқоб қилиб олган терроризм бизга нотаниш тушунча эмас. Ўтган йиллар давомида бу балои офат неча бор халқимиз бошига қулаётган бўлди. Неча азиз умрларга зомин бўлди, ота-оналарни фарзандлардан, фарзандларни эса ота-оналардан жудо этди... Президентимиз неча-неча бор жаҳоннинг нуфузли минбарларидан туриб, мамлакатлар раҳбарлари таникли сиёсатдонлар эътиборини мақсад-маслаги бузғунчилик бўлган терроризмга қарши аниқ амалий чоратадбирлар қўлашга, кучларни бирлаштириб, курашиш лозимлигини қаратди. Бу башоратли чорлов шунчаки йўл-ўлакай айтилган сўзлар йиғиндиси эмаслигини ҳаёт-вақтнинг ўзи исботламоқда. Бу борада: “Сен менга тегма, мен сенга тегмайман”, қабилида иш тутиш кечирилмас хато эканлигини кўп давлатларнинг раҳбарлари ниҳоят тушуниб етгандай бўлаётирлар. Сентябрьнинг ифори кунларидан юз берган муҳдиш воқеалар терроризм миллий ёки ҳудудий масала эмас, балки жаҳоншумул масала эканлигини яна бир қарра исботлади. Президентимиз халқимизга қарата ҳар гал: “Ўз Ватанимизни, ўз уйимизни ўзимиз асрайлик!”, “Тинчлик учун курашайлик”, “Огоҳ яшайлик!”, - дейдилар. Мана, амин бўлиб турибимизки, ҳар бир одам ўзи ва яқинлари тинч-омонлиги учун, мамлакат ва келажаги учун, масъул эканлигини унуттишга ҳаққи йўқ экан.

Дилбар САИДОВА

Ибодат ас­ли­да халққа хизмат­дир, На мас­жид, на жой­на­моз­да бу иш.
М. С. Шерозий

Шундай яшасанг!

масанг, топаётган миллион-миллион пулларинг ҳам ўрис айтомқич, "Ерунда", тўғрими, қизларим?

- Ота, мана пиёдалар учун 260 метрлик кўприк қурдирибсиз. Ҳамма устунлари чўян қувурлардан экан. Қанча маблағ сарфладингиз?

- Энди-и, қизим, шариатда шундай гап бор: "Ўн қўлинг берган эҳсонни чап қўлинг билмасин". Мен шунча пулим кетди, деб санайверсам, миннат қилгандай бўлиб қолам. Қанча кетса, кетди-да!

Кун ботиб кетмасдан Бодомзорни тасвирга олмоқчи бўлдик. Бодомзор денгиз сатҳидан 800 метр баландликда, қирнинг устида жойлашган 20 со­тихча ер экан. Атрофларини наридан бери сим билан ўраб қўйибди. Тасвирчи йигит тепаликка хансираб-хансираб чиқи­келаркан, дейди: "Бу ерга чиқи келгунча майиб бўлиб қолай дедим. Бу одам бунча ишларни қандай қилган экан-а?.."

- Ота, сувни қандай чиқардингиз?

- Мана шу канал олти чақирим, дарёнинг оқими бўйлаб келаяпти. 1996 йилнинг 15 май куни қурилишни катта хашар билан бошлаб, 1-июль куни тугатдик. Худди катта Фарғона каналидай 45 кунда битирдик. Шунинг учун бўлса керак, аниқ эсимда қолган. Ҳозир бу каналдан мана эллик гектардан зиёд ер сугори­ляпти. Одамларнинг рўзғори бут бўлаяпти. Богмозорга бораётсак, қабристон йўлининг икки тарафига қатор қилиб ёнғоқ дарахти экилган экан.

- Булар худойи ёнғоқлар, дейди Жуман ота дарахтларга ишора қилиб.

- Худойи ёнғоқлар?!

- Ха, ким еса ҳам худойи-да. Бизни эсласа эслар, эсламаса

хам майлига. Ахир аждодларимиз, хеш-акраболаримиз шу ерда ётибди, шуларга савоби тегади-ку. Утган йилдан ҳосил­га кир а бошлади.

- Ҳажга қачон бормоқчисиз?

- Озми-кўп мўлжаллаган ишларим, ҳали уйланмаган фар­зандларим бор, шуларни уй-жойини саранжом қилгач, Худо хоҳ­ласса Ҳаж зиярати ҳам насиб қилиб қолар.

- Нечта фарзандингиз бор,

ота?

- Ота истар-истамас жавоб қайтарди:

- Ўн тўрттагина болам бор, шундан 8 нафари ўғил.

Тасвирчи йигит беихтиёр бо­шини чайқаб, ҳуштак чалиб юборди.

- Нимага ушулук чаласан, бо­лам, ит бўл, қўш бўл, кўп бўл деган-ку ота-буваларимиз.

- Ишчиларингиз кўпми?

- Ишчиларим-ўғилларим-да. Айтдим-ку, 8 нафар ўғил бор деб. Келинларимиз ишчиларнинг иссиқ-совуғига қарайди. Шукр, бу йилдан невараларнинг каттасиям ёнимизга кириб қолишди. Кенжағул момонгиз эса менинг ўн қўл вазирим. Мана, Богмозоргаям келдик.

Бу - Самарқанд гилоси, ўрис­чалаб, "черешня" дейсизларми,

200 туп. Бу томони тутзор - 600 туп. Атай "Марварид" навидан ўтқизганман. Кўклам келса,

бир келиб еб кетинглар. 12 гектари узумзор: хусайни, жовуз, кишмиш, чарос, тоифи... Буёғи эса олмасор.

- Қаранг, шундай одамлар бор экан-а, яшасанг шундай яшасанг-да, - дейди ҳамроҳим. Нотекис йўлда силкиниб-силкиниб кетаялтимиз. Ота уэр оҳангида деди:

- Шу машинани бир янгилай дейману, вақтни қизганиман-да. Ҳай, майли, бош омон бўлса дав­латингни кам дема деганлар-а.

Сафар давомида мен бир оғиз ҳам савол бермадим. Фақат кузатдим. Англадимки, бу одам ҳеч нолиш қилмас экан. Но­лишни ношукрлик деб биларкан. Ажаб, бир давра тенгкур чоллар билан турибдику бари­сидан ёш, ўктам кўринадим. Яратган Оллоҳ суйган бандалари­ни ғайратли яратарканми?..

Қоронгу туша бошлаганда Жу­ман отанинг ҳовлисига кириб келдик. Супаларда лалми ер­ларда етиштирилган қовун-тар­вузлар, ошқовок, пиёзлар, нўхату писталар уюм-уюм бўлиб турарди.

- Қовунларни ертўлага осиб қўямиз, тарвузларни сомон­нинг ичиде сақлаймиз, - дей­ди ўғли Холиқул. - То янаги йил қовун-тарвуз пишиғига­на етади. "Ана ўзбекнинг асл, ба­рокатли хонадонини! Ери, им­кони бўла туриб ҳам 10 сўм пул топса қисмлаб, бизорга ча­па­диган одамлар қайда-ю..."

- Ота, қоронгу тушунча ям­сиз қилган ишларни тасвир­га тушириб улгурмадик. Шунча юмушлар бир одамга оғирлик қилмайдими? На­фақа ёшида бўлсангиз...

- Жинимдан ёмон кўрган им бекорчи, ялқов одамлар. У йўк, бу йўк, пенсиям кам деяверадиган одамларни кўрсам қоним қайнаб кетади. Йўк бўлса хара­кат қил, қўл-оёғинг ҳам йўқми?!

Меҳнат қил, ана қанча ерлар­ни янтоқ босиб ётибди! Бари дарди-касалнинг шундан дей­ман. Аслида орияти, гурури суст одамлар ўзини бечора, шўрлик қилиб кўрсатади. "Ўзбекистон-ке­ла­жа­ги буюк давлат, улуг давлат", - деявергани­миз билан буюк бўлиб қол­майди-ку. Бунинг учун меҳнат қилиш керак. Пок ният билан меҳнат қилган бандасига Худо барибир ҳам мукофотини бе­ради. Ернинг юзини қанча оч­санг, Оллоҳ сенинг юзингни шу­нча очаваркан. Жуман ота ўзи айтишни истамаса ҳам ("Кўй-э, қизим, уят бўлади, бундай деб сўрамай!"), биз ат­рофдагилардан боғ ва полиз даромадларидан қанча-қанча кам ҳақ оилаларга, меҳрибон­лик уйларига хайрия қилган­ларини билиб олдик. "Қиш­лоқда ким касалхонагами, туғ­руқхонагами борар бўлса, ал­батта шу кишига келамиз", - дейди қўшнилари. - «Яна хар­бий аскарларга уйнинг овқа­тини соғингандир? - дея тез­тез катта қозонда ош дамлаб беради денг. Бу кўшнимиз­нинг баҳоси йўк-да»...

- Мен 40 йил ҳайдовчилик қилганман қизларим, - дейди ота. - Кўп жойларни кўрганман. Ўзбекистоннинг тупроғидай тупроқ йўк, Қоққан қозикай қилиб тураверганимиз-да. Мана, элга хуррият бўлди. Энди ҳар кимнинг ўзига боғлиқ.

Бунчалик ғайратли, дарёдил одамга қараб туриб, бировга 15 сўми ўтиб қолса ақдан оз­ғу­да бўладиган одамларни эс­лаб, шуурим ҳориб қолади.

Баери офтобдай тафтли юртим,
Оллоҳ назар солган бахтли юртим
Шундай одамларинг бор бўлсин,
Шундай одамларинг кўп бўлсин!
Саъдина БОБОМУРОДОВА,
Жиззах вилоят маънавият ва маърифат маркази бош мутахассиси.

Бурч, масъулият

Бугун аёлнинг ҳаётидаги, жамиятдаги ўрнига эътибор катта. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш бора­сидаги кўшимча чора тадбирлар тўғрисида"ги Фармони фикримиз­нинг далилидир.

Ха, аёл ўзининг неларга қодирли­гини, билимини ишга соладиган давр келди. Туманимизда юздан зиёд аёл раҳбар лавозимларида ишляпти. Албатта, бу кўрсаткич хотин-қизларимиз­нинг ишбилармонлигидан, жамиятда ўз ўрнига эгаллигидан далолатдир.

Шу боис мустақиллигимизнинг 13 йиллиги арафасида туманимиздаги "Тўдамайдон" кишлоқ фуқаролар йи­ғини раиси Дилбар Эшонқулова "Дўстлик" ордени билан, "Наврўз" ма­ишйи хизмат кўрсатиш жамоаси тивчиси Мавлуда Абдуллаева "Шуҳрат" медали билан мукофотландилар.

Бизнинг фуқаролик ишлар бўйича ту­манлараро суди ходимлари хотин­қизлар кўмитаси билан ҳамкорликда "Қонунни яхши билган киши хор бўлмайди", "Оила муқаддасдир" ма­вузларида сўхбатлар ўтказиб турибмиз. Баъзан қонунчилигимизга, оилага

Унутимаса...

доир мунозараларимиз шу қадар чўзи­либ кетадики, кеч бўлганини ҳам пай­камай қоламиз.

Оила - жамиятнинг бир бўлага ҳисоб­ланади. Оилавий мождарлар эса биз­нинг оғриқ нуқталаримиздир. Бу гап­нинг ўзиёқ одамда нохушлик уйғотади. Баъзи эркаклар ўзга аёл билан кетиб қолиб, аёли, болаларини унутиб қўйишмоқда. Эрнинг лоқайдлигига қас­дма-қасд аёл ҳам "юрис кетаяпти". Ўрта­да болалар изтиробда, тақдирга "туғун" тушган... Бундай ҳолларда томонлар­ни кескин вазиятлардан олиб чиқи­б, оила ҳаётини изга солиб юборишга, фарзандларининг бахтини синдирмас­ликка ҳаракат қилаёғимиз.

Аввалом бор, эркак - оила устун и эканлигини унутмаслиғи лозим. Эрға қасдма-қасд хиёнат қилиш, бу эса - но­донлик, албатта. Яна бир хил оилавий мождарларда аёлининг заифлигидан, ўз ҳақ-ҳуқуқини танимаслигидан фой­даланиб, эркак болаларининг, хотинин­г ҳақиқа хиёнат қилиш ҳолларига дуч келаялтимиз. Туманда 8 ой ичиде 939 та фуқаролик ишлари қайд этилган бўлса, шундан 296 таси никоҳдан ажратилиш ҳақидаги даъволардир. 124 таси бола­лар таъминоти учун алимент ундириш, 7 та аёл ишга тиклаш ҳақида даъво ари­заси билан музожаат қилишган. Таби­ий, суд жараёнларида эрнинг товлам­чилигини фош қилишга, аёл ва бола­

ларнинг улушини адолатли равишда ажратиб беришга эришялғимиз. Аммо шу ўринда, аёлларимизнинг ўз ҳақ-ҳуқуқларини танишларини, оила маб­лағига қўшилган ҳар бир сўмларига эғалик муҳрларини қолдиришга эри­шишларини истардим.

Кейинги пайтда "Никоҳ шартномаси" қонунга киритилди. Хотин-қизларнинг жамиятда, ҳаётда тутган ўрнига кўпроқ эътибор қаратилаяпти. Айниқса хо­ми­ладор ва ёш болали оналарга берил­ётган имтиёзлар кўп йиллик муаммолар­нинг ечими бўлди.

Ҳар қандай вазиятда ҳам қонунга му­вофиқ йўл тутамиз. Зеро, қонунларда Инсон ҳуқуқлари ҳимоя қилинади.

Баъзан оилада, иш жойларида аёллар эрки, ҳуқуқи, имтиёзларига ноқонуний ёндошилган ҳолларга дуч келамиз. Бу масалаларни маҳалла ва хотин-қизлар кўмиталари вакиллари билан бир­галикда ҳаммага овоза қилмай, жойлар­да ҳал қилишга ҳаракат қиламиз. Чун­ки ўзбек аёли қадимдан андишали, сабр-бардошли бўлиб келган. "Биров эшитса, нима дейди", - деган ўй билан аёл ҳар қандай адолатсизликни ҳам ичига ютишга ҳаракат қилган. Бу эса ахийри уни "жар" ёқасига олиб кел­гандагина маълум бўлиб қолади...

Истагим: аёл ҳам, эр ҳам ўз бур­чи­га содиқ бўлса, бир-бирини қўлла­сса, аяса, фарзандлари тарбиясига бир­дай масъул эканлигини диддан ҳис эт­са, оилаларда тинчлик, адолат ҳукм сурса!

Анвар ТОШКАНОВА,
Шахрисабз туманлараро фуқаролик ишлари бўйича суд раиси.

Маҳал­ла ми­ез шаҳардан 15 км. масофада. Аммо, бизда телефон умуман йўк, "Тез ёр­дам" хизмати нималигини ҳам бил­маймиз. 2-3 минг сўм қира қилиб такси ёллаб шифохонага борамиз.

ЭЪТИБОРГА МУҲТОЖМИЗ

Газ, электр чироғи тез-тез ўчиб ту­ради. 8 йилдан бери иссиқ сув бе­рилмайди. Қилн кунлари электр печ­ка ёқиб чиқамиз. Кўп қаватли уйда яшасак-да, совуқ сувни кўчадан та­шиймиз. Кун ора ярим соатдан бе­ришадимиз. Агар сув ололмай қол­сак, ариқдан олиб қайнатиб ичамиз. Оқибатда тез-тез касал бўлиб қола­ялғимиз. Агар жанжал-тўполон бўлса меласани 5 км. наридан айтиб кел­амиз. Шунда ҳам келса-келади, кел­маса йўк. Иш дегани анқонинг уруғи. Шаҳарга бориб ишлаш учун имкон йўк. Ёшлар учун ҳеч қанақа имконият, шароитлар яратилмаган. Гўё борса келмас максадна яшай­лик. Меҳр-муруват йилда зора овозимиз масъул идораларга етиб борса-ю, кўрағимизга шамол тегиб, шароитимиз сал бўлса ҳам яхшилан­са деб, умид қилиб қоламиз.

Зулхумор ИБРАГИМОВА,
II-гурӯх ногирони.
Тошкент вилояти,
Зангиота тумани,
Янги-ҳаёт маҳалласи, М. Улуг­бек кўчаси, 3-уй.
42-хонадон.

ОНАНИ НИМА

Менимча меҳр ва сабру тоқат онани улуғласа керак. Энг аввало онанинг боласига бўлган меҳри. Атрофимизда оналар ҳам, болалар ҳам кўп. Лекин уларнинг ҳаммаси ҳам улуғ оналар ва ҳаққоний фарзандлар сафига кира олмайдилар. Она боласини қанча улуғласа - вояга етгандан сўнг боласи ҳам ҳарзини узиш учун онасини юз қарра улуғлаши лозим бўлади. Фарзандни улуғлаш дегани - бу уни она меҳридан тўндириш. Кечалари боласи чурк этса, "ҳа, жонгинам!", деб сакраб туриб кўкрак беришлари, тили энди пайдо бўлаётган палла ширин-ширин сўзларни айтиб эркашлари, пахлавон, кўркмас, ақлли, доно бўлишини ният қилиб айтган аллалари билан она боласига меҳрини берди. Боласи неча ёшга кирмасин, бундай ҳис-туйғу онани тарк этмайди.

Мен ҳам ёшим бир жойга бориб қолганда онажоним олдидаги қарзимни қайтармоқ учун нима қилишим керак деб ўйланиб қолдим. Гапнинг рости, онамининг ҳаётдан кўз юмганига 40 йилдан ошган бўлса-да, унута олмадим, аксинча жуда соғиндим. Раҳматлик онам вужуддаги бор меҳрини охиригача болаларига бера олмади. Бешафқат ўлим онамни 40 ёшда бу дунёдан олиб кетди. Мен онамининг катта фарзанди бўлиб, 12 ёшда эдим. Ҳувиллаб қолган уйда олти ака-сингил зор йиғлаб бир-биримизга қараб қолганимиз ҳалигача кўз ўнгимда. Онамининг қанча орзу-ниятлари бор эди. Ҳаётда бир кун ҳам хурсандчилик кўрмай кетди. Нега бундай бўлди? Раҳматлик онамининг биринчи оиласи одамларнинг иғвоси ва иккинчи жаҳон уруши сабабли бузилган.

Онам раҳматлик шаҳарлик муаллимга турмушга чиқади. 1937 йили ўғли Хуршед ва 1940 йили қизи Моҳира дунёга келади. Бир ҳовлида қайнона, қайнота ва асранди Ҳалимаой исми қайсинглиси бирга яшашган. Ҳалимаой жуда эрка ва олғир бўлган. Нимагадир онам билан қишча олмаган. Онамининг эри уруш бошлангач фронтга кетган. 15-16 ёшли Ҳалимаой онамга янаям шиддатлироқ таъиқ ўтказа бошлаган. Ҳаттоки, очкчасига, "Акам фронтдан келса, уни бошқа аёлга уйлантирмиз", - деб бисот йиға бошлаган. Онам буни кўргач, вазият жиддийлигини англаган шекилли, Заргарон маҳалласида яшайдиган Тухфаой аммасиникига болаларини олиб кетишга мажбур бўлади. Нима учун аммасиникига борди, отасиникига эмас? Чунки, болаларини боқиши учун ишлаши лозим эди. Онам шаҳардаги Даҳбед кўчасида жойлашган нон дўконига ишга кириди. Унинг иш жойи Тухфаой аммасининг ҳовлисидан 1,5 чакирим масофада жойлашган бўлиб, Моҳира қизи ёш бўлганлиги сабабли эмизиш учун кунига икки марта қатнаган. Шундай қилиб, Ҳалимаой янгисини ёш гўдаклар билан кўчага ҳайдаб, мақсадига етади. Лекин, у бу болаларни ўз отаси дастурхонидан нон-туз ейишларидан бир умрга маҳрум қилганини билармиди? Ота меҳрига зор бўлганларини-чи? Йўқ, у билмасди. Шу боис Яратганининг ўзи уни бир умрга фарзанд тирноғига зор қилгани кейинчалик маълум бўлди ва "нимани эксанг шуни ўрасан", деган гап тўғри эканлиги исботланди.

Воқеанинг давоми шундай бўлди. Онамининг фронтга кетган эри бир йил ўтгач, таътил олиб Самарқандга келади. Ҳовлида хотини, болалари йўқлигини кўриб, хайратда қолади. Сабабини сўраганда Ҳалимаой: "Ака, урушдан эсон-омон қайтганингизга шукр қилинг, хотинингиз сизни фронтдан қайтиб келмайди, деб уйдан чиқиб кетди. Сизга бошқа хотин олиб берамиз. Тўйга тайёрларлик қилиб қўйганмиз", - деб жавоб беради. Ота фарзандларини суриш-

тириб топади. Онамга у билан яшашга хоҳиши борлигини бир неча бор айтади. Лекин онам Ҳалимаой бор ҳовлига қайтишни хоҳламастлигини билдиради. Эри эса бошқа жойга чиқиб яшашни истамаганлигини тушунгач, ажралиши масаласини кўяди. Эри яна фронтга жўнаб кетади. Онам қайтиб эрини кўрмайди.

Штат қисқарганлиги сабабли онам нон дўконидан чиқиб, Самарқанд туманидаги пилла тайёрлаш хўжалигига ишга кириди. Қаноти синган, хонавайрон бўлган қушдек, болаларини олиб отасиникига кўчиб кетади. Раҳматлик бобом -мулло Баҳриддин боғбончилик қилиб,

ўртаҳол ҳаёт кечирган. Унча катта бўлмаган, тўрт хоналик ҳовлида 9 киши

яшай бошлашди. Қимматчиликни, қаҳатчиликни енгши учун онам қийин бўлса-да, колхозда ишлаш бошлади. Меҳнатнинг оғирлиги, қорни очлиги сабаб, аёлларнинг ҳолдан тойиб йиқилиб қолиш ҳоллари кўп содир бўлган. Раҳматлик онам, уйда атала пишириб, колхозчиларга олиб бориб бериб, хўрматга сазовор бўлган. Хат-саводи борлиги учун онамни қишлоқ советига қотиба қилиб ишга олдилар. Қишлоқ совети раиси раҳматлик Тожийой Пардаев ва 25 ёшли онамни укасига, яъни, менин отамга турмушга чиқишини тақлиф қилади. Аввалида онам кўнмаган. Лекин Тожийой онамни холи жонига қўймай кўндирган. Шундай қилиб, онам Хожа Говшер қишлоғидан қўшни Чоршанба қишлоғига бориб янги оила куради. Онамининг биринчи турмушидан бўлган фарзандлари боболари билан қолади. Онамининг биринчи оиласидан уч фарзанди - Шариф, Ашур, Муяссар парвариши онам зиммасига тушган. Отам чавандоз бўлган экан. Қиш фаслида 3-4 ойлаб кўпқари чопиб юраркан. Уй-рўзгор ташвишлари, ёши улғайиб қолган ўғай болалар тирикчилиги, барчаси онамга қолиб кетган. Онам бошига бунчалик оғир ташвишлар тушишини кутмаганди. Орта қайтишга илоҳи ҳам йўқ эди. Онам бош-қош бўлиб, Шариф ва Ашурларни уйли-жойли қилди. Бирин-кетин биз - раҳматлик Даврон акам, мен, укам ва ундан кейингилар туғилдик. Даврон 5-6 ёшида чечакка учраб вафот этди. Қўшниларимизнинг эслашларича, отам раҳматлик уй-рўзгор юмушларига умуман қизиқмаган. Каттиққўл, тез фёэлли, ҳеч гапга қулоқ солмайдиган, ўжар полвон бўлган. Раҳматлик аммам Тожийой уйимизга келиб укасига танбех бермоқчи бўлганда, катта жанжал бошланиб кетаркан. "Опамга шикоят қилдингми?" - деб онамни шифқатсизларча урар экан. Кейинчалик Шариф ва Ашур акаларнинг оиласи бузилиб кетади. Онам бечора буларни ик-

Самарқандлик мухлисими Баҳром Истамқуловнинг "Бегона вафо қилса - қариндошдир" (2004-йил, 32-сон) мақоласини ўқигансиз. Баҳром аканинг иккинчи ҳаётий мақоласини эътиборингизга ҳавола қиларканмиз, у сизни бефарқ қолдирмайди, дея ишонамиз. Мутлола туйфайли кўнглингизда тугилган фикр-мулоҳазаларингизни, ўз ҳаётий кечмишларингизни, хулосаларингизни албатта бизга ёзиб юборасиз, дея қутиб қоламиз.

Тахририят

УЛУҒЛАЙДИ?

кинчи мартаба уйлантиришга бош-қош бўлади. Онам ўғай болаларга ўғайлигини сездирмаган. Шу туйфайли онам қишлоқда катта обрў-эътиборга эга бўлган. Онам отамни доимий ишга жалб этиш мақсадида Хишрав ариги мироблигига ишга киришни маслаҳат берадилар. Кунига бир мартаба, пешинда ариққа қанча микдор сув оқаётгани ҳақида 3 км. узоқликдаги туман сув хўжалиги идорасига маълумот берилиши шарт эди. Маълумотни олиб онам пиёда бориб келарди. Ўша пайти кийишга дуруст қўйлаги, пойфазали ҳам йўқ эди. Эсимда, 8-9 яшар эдим. Бир куни уйда мен, укаларим ва онам қолгандик. Онам тим-тим кўз ёшларини бизлардан яширинча артарди. Мен: "Она, нимага йиғлайсиз? Нима бўлди? Касал бўлдингизми?" - деб сўрадим. "Йўқ, болам ўзим шунчаки йиғладим", - деб қўйдилар. "Сув маълумотини олиб бормайсизми?" - дедим. "Нимани кийиб борай, болам, қўйлагим йиртик, калишимнинг орқа атрофи узилиб кетди", - дедилар. Охири қўшни холадан қўйлагини олиб кийиб, маълумотни элтиб бергани эдимда. Ўша пайти юзтача қўйимиз, 5-6 сигиримиз, ҳаттоки, отимиз ҳам бор эди. Уй-рўзгорни таъминлаш учун, булардан фойдаланиш отам ихтиёрида эди. Отам эса жўрабоз чавандозлигича одамларнинг «Истамқул полвон» деганига учиб, парвои фалак юрарди. Раҳматли отам рўзгорда нон-тузинг борми-йўқми, дейдиган инсон эмасди.

Бир куни дарвоза олдида ўйнаб турганимда ҳовлимиздан қий-чув эшитилди. Ҳовлига кирсам, уйимизда онамининг зор йиғлаб, "Тавба қилдим, бошқа тақрорламайман, бўлди урманг мени, илтимос", - деган овози чиқди. Кўрққанамдан аста билдирмасдан, дахлизга кириб, уйга қардим. Отам онамининг сочидан ўраб олган. Онамининг сочлари қалин ва ниҳоятда узун эди. Отам бақувват қўллари билан аямасдан худди эрак кичи билан уришаётгандай онамни уряптики, бечора онамининг усти-боши йиртилиб кетган. Бу ҳолат ярим соатларча, менимча, отам чарчагунча давом этди. Охирида отам оёғи билан онамни катта куч билан тепдики, онамининг оёғи ердан узилиб, деворга урилди. "Дод!" деб кўрмоқчи бўлдим, отамдан кўрқиб бурчакка писиб, унинг чиқиб кетишини кутдим. Отам онамга "полвон"лигини кўрсатиб, белидан катта, чўпонларга хос пичоғини олиб, онамининг калишини тўрт бўлиб ташлаб чиқиб кетди. Мен "дод" деб бориб, онамга ёпишдим. Онам мени кўрқмасин, бирон касалга учрамагин, деб "Ҳеч гап эмас, болам кўрқма, отангнинг жаҳли чиққан, ҳозир ўтиб кетади, бор сув олиб кел", - деди. Сув олиб келдим. Озгина ўзи ичиб, менга сув сеғди. Ўшанда мен биринчи синфда ўқир эдим.

Кейин билсам, бу ваҳшийликнинг сабаби эса, отам бир неча кун уйда бўлмаганлиги, кўпқарида от чопиб юргани бўлган. Шу воқеадан кейин ҳам онам бизларга отамни бирон мартаба ёмонлаганини эслай олмайман. Сабр-тоқат қилиб, қўшичларга бечдирмай, ҳеч нарса бўлмагандай, гарчи соғлигига путур етказган бўлса-да, оилани сақлаб қолган. Лекин ўшанда отамнинг бу рафтори, унга нисбатан мениннг ғазабимни уйғотганди.

1958 йилнинг апрел ойи ўрталарида Жомбойдаги Халвон қишлоғи яқинида жойлашган Хончарвоқ деб аталадиган 3 гектарли мевали боққа кўчиб, боғ ўртасидаги кичкина қоровулхонага жойлашдик.

(Давоми бор)
Баҳром ИСТАМҚУЛОВ

ГАЗЕТХОНЛАРИМИЗ ИЖОДИДАН

ЁРИМ ЭДИ ҚОШИ ҚАЛАМ

Дилгинамга тошлар отманг,
Ёмон ботар золим тошлар.
Кўзларимга сиймайди ҳеч,
Бевафодан қолган ёшлар.

Алам-алам жоним алам,
Ёрим эди қоши қалам.
Унутмай қийналанам,
У бевафо унутса ҳам.

Бу дунёнинг ярми саҳро,
Ярми гуллаган бог экан.
Ёлгончини севиб қолсанг,
Доим қалбингда доғ экан.

Қалбимдаги доғларимни
Сувда ювсам кетармикан?
Дилдаги тошлар изи
Аста-секин кетармикан.

Алам-алам жоним алам,
Ёрим эди қоши қалам.
Унутмай қийналанам,
У бевафо унутса ҳам.

Турсунтош ЖАББОРОВА

БИЗГА ХАТ ЁЗИНГ, КЎТАМИЗ...

Газетанинг ўтган йиллардаги таҳламларини варақларканмиз, сизнинг бевосита иштирокингиз билан саҳифалар нақадар бой бўлганлигини кўнгилдан кечирдик. Рукнларни бир эсласак: "Кунларнинг бирида", "Фақат сизга аталган сўзим", "Дил изхори", "Ҳаёт ташвишлари ва қувончлари", "Хатлар, хатлар, хатлар", "Акс-садо", "Қиссадан ҳисса", "2004 йил—Меҳр-муруват йили", "Яхшилардан сўз очдик", "Тарбия соати", "Оила табассуми", "Туш таъбирномаси", "Оила ва жамият" ўғитномаси, "Ажойиб-ғаройиб", "Арзи ҳол", "Қилмиш-қидирмиш", "О, муҳаббат", "Хотира муқаддас", "Оила", "Болалар саҳифаси". Кўрдингизми, қўлга қалам ва қоғоз олиб сеvimли газетангизга ўй-фикрларингизни ёзишингиз учун имконият майдони қанчалар кенг...

Энди асосий гапга ўтсак, газета саҳифаларида 2004 йил охиригача энг кўп мақолалари эълон қилинган муаллифларимиз тахририят ҳисобидан бир йилга, олти ойга, уч ойга бепул обуна қилинадилар. Албатта, мақолалар ҳакамлар ҳайъати томонидан танланади, сараланади, нашрга ва мукофотга тавсия этилади. Бизга хат жўнатаркансиз, турар жойингиз индексини, манзилни, исм-фамилиянгизни аниқ кўрсатинг.

Сизга ижодий муваффақиятлар тилаймиз. "Оила ва жамият" ҳамиша дўстингиз бўлиб қолсин!

Тахририят

- Адвокатман. "Оила ва жамият" газетасининг бирор сонини қолдирмай ўқиб бораман, - деди тахририятга кириб келган 40 ёшлардаги аёл.

- Мен булган кунлар дардашга муҳтожман. Кўнглимдагиларни ҳамкасбимга айтсам, бир кун эмас, бир кун қонун олдида жавоб беришимга тўғри келади. Танишим эса мендан юз ўғирини табиий. Шу боис, мени холис инсон сифатида тинглашингизни истайман. 15 йилдан буюн одамларга тўғри қонуний йўл кўрсатиб келаман. Энг мушкул дамларда мададкор бўлман. Аммо ўзимга келганда... Хуллас, кўнглим кўчасида адашдим. 40 ёшдаги эр-хотиннинг ажралиш ва мол-мулк бўлинишида иштирок этишимга тўғри келди. Эракнинг химоячиси эдим. Оилада тўрт фарзанд вояга етгунча муаммо чиқмаган экан. Эрак пулдор бўлгач, ёмон хулқи аёлларнинг тузоғига тушиб қолган. Уртадаги мол-мулк, уй-жой, машина эса олти кишига бўлиниши керак эди. Эрак оила маблағига келган (хотини ҳам "топармон" аёл экан) 4та квартира, машинани қариндош-уруғлари ва жазманининг номига расмийлаштирибди. Она ва болаларга эса хотиннинг отасидан мерос - битта квартира қолган. Ноиносф эр 20 йиллик умр давомида йиғилган давлатдан хотини ва болаларини маҳрум қилиш, бу ишда "ютуб" чиқиш учун мени ёллаган эди.

Менинг ҳам биринчи турмушим бузилган бўлиб, эримнинг хиёнатидан кўп азобланганман. У "боши тошга урилиб", қайтиб келганда эса қабул қилмагандим. Мендан кейин эрим уч марта уйланди. Аммо бахтини тополмай, сарсон-саргардон бўлиб, айни дамда онасининг уйида сўққабош яшаётганди. Икки фарзандимни ўзим вояга етказдим. Хаётим тинч эди. Ногаҳон... Химоямдаги эракнинг сўз-моллиги, кўркамлиги ёқиб қолди. Беш йилдан бери алампоздалик ўти ёндириб юрган кўнглимга гулгула тушди: "Мен нега бирорта эракни "домим"га илинтиришим мумкин эмас? Ҳеч ким менинг қалбим билан ҳисоблашгани йўқ-ку! Бу эракнинг ҳам мол-мулки нега энди бошқаники бўлиши керак экан?" - деб эракни астойдил ўзимга бўйсундириш ҳаракатига тушдим. Ҳолбуки, мен уни жаҳл устида қилаётган катта хатоликдан сақлаб қолишим ва кирган "кўчаси"нинг охири жарлик эканлигини

айтишим лозим эди.

- Адолатсизликдан ўзингиз ҳам эзилган экансиз. Аёлнинг, болаларнинг охи сизни "куруқ" қўймаглигидан кўркамдизингизми?

- Менинг айбим ҳам шунда-да! Аввало қонун бўйича ҳужжатларга таяниш керак бўлади. Эрак ишини пухта қилиб қўйган экан. Бу жараёнда унинг хотинига тажрибали адвокатгина ёрдам бер

нинг ва болаларимнинг бу дунёда борлигини унут! Ҳамма нарса сеники - кўзларингни эса фақат тупроқ тўйдирса керак! - дея судни тўхтатди...

Мен муддаомга етдим. Ҳам мол-дунёлик, ҳам "эрлик" бўлдим. Фарзандларим бошида уни ҳушлашмади. Ўғлим ва қизим коллежларда ўқишарди. Отаси билан кўришишларини таъқиқлаб қўйгандим. Аммо, бу "янги ота"нинг уларга беғоналиги, ортиқчалиги билиниб қолди. "Эрим" билан дастлабки ойлар яхши яшадик. Кейинчалик унинг инжиқликлари болаларимнинг

ҳам, менинг ҳам меъдамизга тега бошлади. Уйдаги тартибимиз бузилганидан, бесаранжомликдан, унинг ҳуравозлиги, қариндош-уруғларининг сержатновлигидан ҳаловатимизни йўқотдик. Бир куни "эрим"

ўртанча ўғлини кўчада учратиб қолиб, (энди оталик туйғуси уйғониб қолганига ўласизми?) уйга олиб келибди. Бола, икки оғиз яхши гапирганига индамай отасига эргашибди. Бу ҳол бизга ёқмади. Гарчи ўзимни бепародек тутсам-да, болаларим хўмрайиб олишди. Бу орада ўғлим ёмон болаларга қўшилиб, бир болани калтаклашган... Беш йилга қамалиб кетди. Қўлимдан ҳеч нарса келмади. Бутун дунё мен учун зулмат ичида қолди. Мен гуноҳимнинг жазосини тортаётган эдим... Шундан сўнг, уйда бўлар-бўлмаста тез-тез жанжал чиқа бошлади. "Эрим" собиқ хотинининг эрга текканини эшитган кун уйга келиб, идишларни чил-чил қилиши сабр қосамни тошириб юборди. Уни уйдан ҳайдаб чиқардим. Аслида унинг хали-ҳамон хотинини шевишини дилдидан ҳис қилиб юрардим... У номимга ўтказган уй ва машинасини талаб қиллолмади-ҳужжатлар қонуний равишда мени ҳимоя қиларди. "Эрим"нинг хотини ва болаларига нисбатан қўллаган ҳийласи ўзига қайтаётган эди. Бир томондан - нонқўр эракни жазолаганимдан мамнун

бу ишда "ютуб" чиқиш йўллари ўргатдим. Уйлар, машина ва мол-мулк эракнинг қариндошларига тегишли эканлигини исботловчи сохта гувоҳлар ёллашига ёрдам бердим. Ниҳоят, жазманидан айнитиб, ўзимга оғдирдим. Лаззатли онларда судда мақсадимизга эришсак, машина ва икки хонали уйни менинг номимга ўтказишга ваъда берди ва бирга яшашга қарор қилдик.

Хотини сезгир аёл экан, жон-жаҳдим билан эрига ён босаётганимни кўриб (бу ҳол химоядан кўра, "бошқачарок" кўринган бўлса ажаб эмас!), қулиб қўярди. Ниҳоят, эрининг қўзғовимчиликлари, товланчилиги жонига тегдими, аёл: "Ме-

атлар сасиб, могорлаб кетган. Бир қозоннинг ичига сичқон тушиб, ўлиб ётди. Айбонга чиқиб бошимни ушлаганча ўтириб қолдим. Болаларим ёнимга келиб: "Она-

жон, сизга чой дамлаб берайликми? Тухум ейсизми?" - дея чуғурлашди. Бир пайт бир чойнак чойни ўғлим қўллари қалтираганча, кўтариб келди. Қизим унинг кетидан қовурилган тухумни товаси билан кўтариб келди. Хар иккаласининг қўлидаги қайноқ нарсаларни кўриб кўрқиб кетдим. Ҳай-ҳайлаб ўрнимдан туриб, қўлларида олиб столга қўйдим. Аввал чойнак-пиёдаларга, сўнг ҳар куни ювилмасдан тухум қовурилавериш ичидаги кири қат-қат бўлиб кетган товага қараб қотиб қолдим. Болаларимдан: "Тухум қовуришни ким ўргатди", - дедим. "Дадам ўргатдилар. Биз ҳар куни тухумни ўзимиз қовуриб еймиз", - дейишди. "Товани ювиб, сўнг пишириш кераклигини ўргатмадимми дедим. Газни қандай ёқаяспизлар?" - дедим. "Товани ювиш кераклими?" - деб сўради. Газни эса умуман ўчиришмаганигини айтишди. Эримдан

роша хафа бўлдим. Ҳамма ишни ўзим қилаверганим учун эрим бирор-бир ишга қўлини урмаганигини, қоларверса, умуман қарамаганлигини эсладим. Тонггача уй йиғдим, қозон-товокларни хиёрли сувда ювиб олдим. Сичқон тушган қозонни эса ахлатга ташлаб юбордим. Барча ишларини тугатгунча эрим билан гаплашмадим. Ноилож биринчи марта ўзича менга ёрдамлашган бўлиб ахлатларни чиқариб ташлади, мик этмай ҳовлини супуриб сув сепди, сўнг болаларни ювинтириб ухлатди. Ишларини тугатиб, дам олгандан сўнг эримга: "Бундан сўнг бирор жойга борар бўлсам болаларни ҳам олиб кетаман. Улар қуйиб қолади ёки ифлос идишларда овқат еб заҳарланиб, касалланиб қолади деб ўйламадингизми?! Икки қулоғингиз билан эшитинг. Аввало болаларимнинг пешонасига омон бўлай. Аммо, мабодо ўлиб қолсам болаларимни етимхонага топширинг", - дедим.

Аёлларнинг гапи тугамасданок мен ўз бекатимга етиб келиб, автобусдан тушиб қолдим.

Лола АХМЕДОВА

ма жой ивиришиб ётибди. Уринлар йиғилмаган. Бир неча кундан бери ювилмаган пиёдалар дастурхон устида ёйилиб ётарди. Ошхонадаги аҳволни

кўриб, йиғлаб юборай дедим. Уйда қанча идиш-товок бўлса ҳаммаси ишлатилган. Кирларини катта тоғорага йиғиб қўяверишган. Тозаларини жойидан олиб чиқиб ишлатаверишган. Қозонларнинг ичига қараб бўлмайти. Ҳаво иссиқлиги сабабли ичида қолган овқ-

"ҚАРИ ҚИЗ ОВГА ЧИҚДИ"

Ниҳоят мен кутган автобус келди. Орқа эшикдан чиқиб олиб хурсандчилик билан бўш ўринга ўтирдим. Ишдан чарчаб қайтаётганимни учун ўрин кўзимга жуда иссиқ кўриниб кетганди. Утирган жойим ўзимники эканлигига ишонч ҳосил қилгач, ойна орқали йўл-йўлақай кўринаётган манзарани томоша қила бошладим. Хаёлимни орқада ўтирган икки аёлнинг суҳбати тортиди. Гап-сўзларидан улар хоразмлик эди.

- Умримда биринчи бор болаларимни эримга ишониб Хоразмга бориб келишимга тўғри келди. Аммо, "қари қиз овга чиқди, кетидан овга чиқди", - деганларидек, роса таъбиримни едим. Болаларим ёш. Ўғлим 4 да, қизим эса 5 ёшда. Эрим: "Боравер, ўзим ҳаммасини эплайман. Меҳнат таътилидаман-ку", - деди. 10 кун уйда бўлмадим. Ниҳоят уйга қайтиб келдим. Эрим аллақаяерга кетибди. Икки бола уйда ёлғиз ўтиришган экан. Хурсанд бўлиб қотиб олишди. Бирок, уйга кириб хушим бошимдан учиб кетди. Ҳам-

аёлларнинг гапи тугамасданок мен ўз бекатимга етиб келиб, автобусдан тушиб қолдим. Лола АХМЕДОВА

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

бўлсам, бир томондан - тўрт болали аёлга жабр қилганимдан азобда эдим. - Тўғриси айтсам, сизга маслаҳат беришнинг ҳождати йўқ, билим тажрибангиз ўзингизга етарли. Фақат бир таклифим бор, унга қандай ёндашиш виждонингизга ҳавола. Одамлар ўз пулларига мактаблар, масжидлар қуришаяпти, меҳрибонлик уларини ташмиллашаяпти. Агар ростдан ҳам ўша болаларнинг уволига қолмай десангиз, "эрингиз"дан сизга ўтган мулкни асл эгаларига қайтаринг. Шундагина ўз болаларингизнинг ҳам икболи кулади...

Аёл бир зум хаёл билан кўзимга тикилиб турди-да: - Ҳақ гапни айтдингиз. Мен, одамларнинг ўзи ҳақларини ўзларига қайтаришим ҳам ўйлаб ўтирсам - ким бўлдим?! Хайр, сиз билан яна учрашармиз... Бу ҳақда ёзиш ёки ёзмалик сизнинг ихтиёрингизда. Аниқроғи, аёлларнинг "оила шартномаси", ўз ҳақ-хуқуқлари ҳақида ҳушёрроқ қарашларини эслатиб қўймоқчиман, - дея қўлимни қаттиқ кетиб қўйди-да, хонадан чиқиб кетди. ...Бир ҳафтадан сўнг ташқарида икки аёл мени йўқлашаётганини айтишди. Чикдим - ўша таниш чеҳра ва унинг ёнида хушрўйгина жувон майин жилмайиб турарди.

- Сўзимнинг устидан чикдим. Мен ўзим ҳақдаги фикрингизга ўзгартиш киритишга келдим. Бу аёл— ўша эракнинг собиқ хотини, - дея у ёнидаги аёлни кўрсатди. - Мана бу— машина ва уйнинг улар номига расмийлаштирилган ҳужжати... Опахон "болаларингизга оталик қилман", - деган фарзандсиз, зиёли, кўркам бир инсонга турмушга чиқибдилар. Мени кеңирдилар. Энди пардек енгилман. Зора, Худойимнинг ўғлимга ҳам раҳми келса...

Икки аёлни кузатиб келарканман, руҳимда бир масрурлик туйдим. Ўзи берган дардга Ўзи шифо юбораркан... Сиз нима дейсиз, азиз муҳлис?

Санобар ФАХРИДИНОВА

Қулоққа чалинган гаплар

Олой бозоридан картошка-пиёз солинган оғир сумкаларимни кўтарганимча чиқиб бекатга қараб кетардим. Мендан олдинда эса иккита аёл ўзаро гаплашиб кетишарди.

- Наимҳо! Эрталаб бозорга тўрт қоп сабзисини орқалаб келган анави дехқон аёлни боғладингиз-да, бўлмаса бозоримизнинг белига тепган бўларди. Энди бу томонлар...

ҚИНФУРЛИК

га қадам босмайдиган бўлди, -деди биттаси шарақлаб куларкан. -Ие, бу нима экан, булардан зўрини ҳам паттасини қўлга тутқазиб юборганман, Меҳри-ниса...- дея қулгуга қўшилди. Рост-де, у келиб бугун сабзисини арзон гаровга сотиб кетади. Бизнинг савдомизни касод қилади. Боғлаб жанжал кўтариб ўрига чиқардим. Содда экан-да ўзи ҳам, сумкасига ҳамёнимни тикиб қўйганимни ҳам билмади-я... Иккиси кула-кула бекатга келишиб 91-автобусга ўтириб кетишди. Мен эса уларнинг гапларини эсларканман, тирикчилик дардида бозорга не-не умидлар билан келган бечора дехқон аёл ҳақида ўйлардим.

ГУЛШАКАР

“Бир кун отанг бўлай, бир кун онанг бўлай” - 26-сон.

ЭСАЛТАМА: Турмуш ўртоғим автохалокатга учраб, фожиа ҳалок бўлди. Беш нафар фарзандим билан чирқираб қолдим. Отасининг ўлимга катта қизим Дилором сира чалай олмапти. Айриқчи энгашининг бирор чораси бормишкан?

Муаллиф: Басира САЙДАЛИЕВА

Кизим Дилором! Гапларимга кулоқ сол. Сен ҳаётга эндигина кириб келаяпсан. Энди минг қайғурганинг, ачинганинг билан отанг қайтиб келмайди. Оллоҳга шукр қилгинки, ёнингда ака-опаларинг, онанг бор. Ўқишни тугатиб, бир касбни эгалла. Ҳалол меҳнат қил. Сўнгра билиб, суриштириб турмуш қур. Шунда отангининг руҳи шод бўлиб, доимо қўллаб туради. Шу ўринда бир оилани мисол келтирмоқчиман.

Когон туманига яқин Ўбачўли қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли “Янгирабат” кишлоқда Анбар деган холам бўлиб, турмуш ўртоқларининг икки фарзандини ўстириб, вояга етказдилар. Қизлари Ханифа Ражаббой исмли йигитга турмушга чиқди. Ражаббой механизатор эди. Улардан аҳил фарзандлар дунёга келди.

Ҳаётнинг шафқатсизлигини қарангки, Ражаббой почтаман битта қизини турмушга чиқарди-ю, оғир касалликка ча-

линиб, ҳаётдан кўз юмди. Фарзандларининг 10 нафари ҳали ёш, қўлидан ҳеч бир иш келмайди. Шунда Анбар холам, почтам Гадоибобо, ўғиллари Амон тоғам ёрдамга келишди. Ханифа холамини ёнларига ўтказиб насиҳат қилишди.

- Болам, сабр қилсанг, муродинга етасан. Энди сен болаларингга ҳам ота, ҳам она бўлиб, бошини сила. Бизлар сенга ёрдам берамиз. Отасининг руҳи уларни қўлдайди, - дейишди.

Ханифа холагинам уларни яхши тарбиялади. Амон тоғам жияни Тоҳирни бир дурадгорга шогирдликка бериб қўйди. Тоҳиржон тез орада дурадгорликни ипидан-игнасиғача ўрганиб, мустақил эшик, дераза, шкаф, шифонер ясай бошлади. Қишлоқда дурадгорга кўп кишининг иши тушиб туради. Тоҳиржон ёнига яна бир укасини олди. Ака-ука дурадгорлар биллашиб, ишлаб, қишлоқ аҳлининг хурматига сазовор бўлдилар. Қолган укалари техникага қизиқиб, ота касбини, қизлар эса, ўқитувчилик, савдо ходими ва тикувчиликни эгалладилар. Улар ўзаро аҳиллик билан иш

юритишлари натижасида ўғиллар уйланиб, бола-чақали, ҳовли-жойли бўлишди. Қизлар эса турмушга чиқишди.

Ҳа, қизим Дилоромхон! Ҳаёт у қадр бешафқат эмас. Фақат сабрли бўлиш зарур. Лекин ҳар бир инсон дунёга келар экан, ўзидан бир ном қолдириб кетиши керак. Мана, отангиз дунёга 5 фарзанд қолдириб кетибди. Сизлар ака-сингиллар биллашиб, онажонингизнинг ҳар бир сўзини гавҳар билиб, унинг айтганидан чиқманглар. Ўқис қалбига озор берманглар. Чунки, она - дунёдаги энг муқаддас зот. Сизларнинг суянчиқларингиз онангиз. Дунёда ундан-да меҳрибон киши топилмайди. Ҳозир онаннга жуда қийин. Энди сабр қилиб унга суянчиқ, мадад бўл, болам!

Ғайбулла АБДУЛЛАЕВ, Бухоро вилояти

Биласизми, шу мақолани ўқигач, кўз олдимдан қанча-қанча одамларнинг тақдирлари ўтди...

Дилоромнинг онасига, отасиз қолган уч нафар қизга жуда ачиндим. На-чора... Улим - ҳақ! Ҳар кимнинг пешонасига ёзгани бўлади. Эртами-кечми, барибир охир-оқибатда фониқ дунёга рихлат қиламиз.

Лекин, Дилоромжон, сизнинг қилаётган ишингиз яхшими? Агар сиз бу айриқ азобини уйда ётиб, уззу-кун йиғлаш билан ўтказсангиз, қилаётган ишингизнинг охири нима бўлади? Наҳотки, энди сизларга ҳам ота, ҳам она бўлиб қолган онаизорингизга раҳмингиз келмаса? Сиз касал қолсангиз ё ўқишни ташлаб кетсангиз - марҳум отангизнинг руҳи чирқирамайдими?

Ҳар бир дарахтнинг меvasи бор, кўнглининг меvasи эса бу шак-шубҳасиз фарзанддир. Ҳар бир ота-она ўз орзу-умидларини фарзандла-

рининг келажаги ва ёрқин истиқболда кўради. Уйлайманки, сизни ҳам дадангиз ва онангиз яхши орзу-умидлар билан биргаликда вояга етказишган. Афсуски, бевақт улим уни олиб кетди.

Синглим Дилором! Ма-шойиҳлар дейишадими: “Ота-онаси ўлган одамни эмас, одоб-ахлоқи бўлмаган одамни етим де”. Агар сиз ўқини тугатиб, жамиятга, одамларга нафингиз тегса, онажонингизнинг қўлига кириб, уларнинг оғирини енгил қилсангиз, билингики, отангизнинг руҳини шод этган бўласиз.

Дилором! Сиз ўзингиздан кейинги сингилларингизга ибрат бўлиб, раҳматли дадажонингиздан ибрат олиб, уларнинг эзгу ишларини давом эттиринг. Ана шунда сиз ўз фарзандлик бурчингизни адо этган бўласиз. Дадангизнинг руҳи олдида юзингиз ёруғ бўлади. Аллоҳдан Сизга сабр-бардод тилаб қоламан.

Ҳосият ТОҲИРОВА, Оққўрғон тумани.

Бу юракларни ўртовчи дардли нола, ҳар қандай одамни ўйга толдиради. Ҳар мисрасидан қалбларга эркин оқувчи боқира туйғуларнинг оддий раво тилдаги баёни, юрак аталмиш аъзонинг кўз илғамас чуқурликларигача бориб етади. «Эр бермоқ - жон бермоқдир», дейилади аёллар тилида. Тўғри, Жаҳоҳир Шахло-нинг қонуний эри эмас, аммо юрагини буткул эгаллаб олган қалб орзуси-ку.

Жаҳоҳир укажоним! Йигит ки-

Азиз ота-оналар! Ўз хою ҳавасингизни деб болалар эркини, эркинлигини бўғманг. Зеро, бўйнига арқон солинган кучук овга ярамаганидек, тушовланган, сизнинг ихтиёрингиз билан қурилган турмуш узорқа бормайди. Албатта, сиз уларни бахтиёр қилиш истагидасиз. Аммо, бу унга қувончли кунлар олиб келармикин? Зада бўлган “полапонлар” эртага ҳаёт бўстонида парвоз қила олармикин? Ё қанотлари қайрилган бургут боласидек оқсаб қолармикин? Бир-

ОИЛАНГИЗГА МЕҲР БЕРИНГ

ҚАДДИНГНИ ТУТ, ҚИЗГИНА

шининг ишини қилмасиз. Қизгинанинг ёниб турган юрагига керосин сепиб, яна пичоқсиз сўйибсиз. Ҳаётдан зада бўлган, оҳунинг бола-сидек юввош жуссасини шунча ташвишу маломатлар эзиб ташлабди.

Оллоҳ суйган бандасини минг хил азобу оташларга ташлаб синиб кўраркан. Бахтли-садодатли кунлар ҳали олдинда. Қаддингни тик тут қизгина, бошинг эгилмасин.

Ота-онасининг измидан чиқмаган, ҳаёли, ориятли, иболи қизларга, албатта Яратганининг ажру мукофотлари бордир. Бу дунёнинг тириклик олами-ю, жониворларигача жуфт яралган. Ихтиёрий жуфтликлар содир бўлганча, тиниқлик, боқирлик, мусаффолик сақланиб қолса, умр тотли, ҳаёт сафоли бўлишига шубҳа йўқ.

“Осмонларга учган орзуларим” - 30-сон

ЭСАЛТАМА: Жаҳоҳир исмли йигит билан танишиб, у билан севишиб қолдик. У билан ўқишдан кейин соатлаб гаплашар, орзулар қилардик. Аммо... Жаҳоҳир ака ота-онасининг амри билан қариндоши — дугонам Камолага уйланди. Қизини ҳам “Шахло” деб атади.

ШАҲЛО, Тошкент шаҳри

икки ойга бориб-бормай бузилиб кетаётган оилалар камми? Биз келин бўлмишнинг етти авлодини суриштириб, элак-элак қилса-гу, йигит билан қизнинг қалблари жиз этмаса, ихтиёрий илиқлик пайдо бўлмаса, ҳаракатлар зое кетмайдимиз?

Ҳаётий тажрибаларимиз, кўрган-кечирганларимизга таяниб фикр юритамиз. Ёшларнинг кўнглига кулоқ тутиш, руҳий ҳолатини англаш, келажақ ҳақидаги тасаввурлари билан қизиқиш, кўпинча эътиборимиздан четда қолади.

Қон-қариндошлик ришталари узилиб кетмасин, дея биронта уруғимизга боғлаб кетишга уринамиз.

Фарзандларимизни келажақда тинч-тотув, бахтли ҳаёт кечиртишлари учун кўнгли майлларига ҳам озорқ урин берсак, ҳар ким севгани билан кўнгли боғласа нур устига аъло нур бўларди.

Ҳикмат МАҲСУМОВ

Оилада ота-онанинг бир-бири билан аҳил бўлмаслиги, ўзаро жанжаллари ҳар қандай тўқис хонадон фарзандларини ҳам бахтсиз қилиб қўяди. Менинг бир синфдошим бор эди. Уларнинг уйи маҳалламиздаги баланд ва ҳашаматли уйлardan бўлиб, кўпчиликининг ҳаваси келарди. Бу хонадондагилар яхши кийинишар, дабдабали ресторанларда тугилган кунларини ўтказишарди. Аммо, мен билан ўқийдиган ўғли Беҳзод жуда маънос юрарди. Ҳар куни мактабдан келаётсак, уйдан бақир-чақир овозни эшитардик. Бир куни унда қолиб кетган китобимни олгани бордим. Дарвозадан кираётиб, айвондаги воқеани кўриб қўрқанимдан қотиб қолдим. Беҳзоднинг отаси онасининг сочларидан бураб урарди. Бечора аёлнинг эса овози чиқмасди. Беҳзод додлаб отасининг қўлидан ушламоқчи бўларди.

Қандай қилиб орқамга қараб қочиб чиқдим, билмайман. Эртасига Беҳзод мактабга келмади. Ўқитувчимиз билан унинг уйига бордик. Аммо, у уйда йўқ эди. Кечқурун эшигимиз тақиллади, чиқсам кути қўтариб олган Беҳзод турибди. Кутининг ичида иккита тувакчада гул ва битта мушукча турарди. У ожиз миёвлаб, қўтини тирнаб чиқмоқчи бўларди.

- Шу нарсаларим сизларникида турсин. Ота-онамини кеча кўрдинг-ку! Дадам ҳамма гулларини синдириб ташлади. Буларни зўрға беркирдим, - деди. - Уларни бир ҳафтадан кейин олиб кетаман. Ҳеч кимга айтма, уйдан қочиб кетаман, барибир. Биласанми, негадир улар уришсалар мен йиғлай-вераман. Ота-онанинг яхши, аҳил бўлишини истайман. Ҳеч нарса олиб беришмаса ҳам, тинч яшасак майли эди. Менинг сизларга ҳавасим келади, - дед хайрлашиб кетди.

«Меҳрингизга муҳтожмиз» - 35-сон

ЭСАЛТАМА: 17 ёшга қирган бўлсам-да, ота-онамнинг бир-бири билан яхши гаплашганини кўрмадим. Улар фақат жанжаллашсади. Биз опам билан ота-она меҳрига, яхши сўзига муҳтож бўлиб ўсдик. РАҲБАР

Лекин у бир ҳафтадан кейин ҳам, умуман келмади. Уйдан қишлоқдаги бувисиникига кетиб қолибди. Ота-онаси уни қайтариб олиб келиш учун борганларида ўзини жардан дарёга отмоқчи бўлибди. Аранг ушлаб қолишибди.

Шу-шу у чол бобоси билан бувисиникида шод, бахтиёр яшаяпти. Сиз ҳам ота-онанингизнинг тотув бўлишини истайсиз. Ҳали вақти келиб отангиз сизларсиз, меҳрингизсиз яшаш мушкуллигини тушуни олади. Раҳбарой! Отангизни танисам унга шундай деган бўлардим:

- Афсус! Фарзандларингиз умрини, болалигини захарлабсиз. Уларнинг гуноҳи нима эди? Болаларингизсиз бахтли бўла олмадингизни наҳотки тушунмадингиз?! Ҳали ҳам кеч эмас уларга, хотинингизга бўлган муносабатингизни ўзгартиринг!

ҲАМИДА

ТАБРИКЛАЙМИЗ

ЭЪЛОНЛАР!

Farzanimuz NIDUFAR KURBONOVA! Sени 24 ёш-ин билан кут-лаймиш. Бах-тимизга доимо соғ-омон бўл.

Дадам Ашур, ойим Турсуной, синглим Зар-нигор, жияналарим Нигора ва Шахзодалар. Самарқанд вилояти, Гааботшир қишлоғи.

Устозимиз Пўлатжон ХУДОЙБЕРГЕНОВ!

Туғилган кунингиз қут-луғ бўлсин. Соғлақчи сақ-лаш йўлидаги машақ-қатли ишингизга омад ёр бўлсин.

Шошилинч тиббий ёраам маркази хошимлари номадон Гулобим, Роҳатой Қорақалпоғистон Республикаси Тўрткўл тумани.

Dўстим Баҳром ЭГАМБЕРДИЕВ! Туғилган кунингиз муборак бўлсин. Сизга узоқ умр, соғлақ ти-лайман. Ҳаётингиз гўзал ва сермазмун бўлсин, деб дўстингиз Умарова Гулшоа, Тўймепа шахри.

Синглимиз Муборак ЮЛДАШЕВА! 40 ёшга тўлашингиз муносабати билан қутлайман. Шўху шодон кул-гуларинг билан давраларни тўлдириб юрган.

Яқинларинг номидан Тозагула, Муҳаббат. Қорақалпоғистон Республикаси Тўрткўл тумани.

Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳар "Oila ziyonati" Маркази кизларни ва келинчаларни оилавий ҳаётга тайёрлаш максатидда куйидаги касблар бўйича ўқув курсларини ташкил этди. Марказда ҳам таъминланган оила фарзандлари бепул ўқитилади.

Ўқув муддати 2 ойлик курслар - Бичиш-тикиш - "Элита" усулида пардалар, чойшаблар ҳам тикиш - Бисерлардан фойдаланиб тикиш - Бошланғич компьютер билимлари (Windows 2000) - Олий даражада торт ва салатлар тайёрлаш - Сартарошлик - Косметология - Маникюр-Бухгалтерия-касса апарати назоратчиси-Қандолатчилик-олий курс.

Ўқув муддати 3 ойлик курслар - Миллий кўрпа-кўрпачалар тикиш - Юмшқўйинчоқлар, бешик кўрпачалари ва ёстиқчаларини тикиш.

Ўқув муддати 4 ойлик курслар - Массаж ва уй ҳаширралиги - Бичиш-тикиш (бошловчилар учун) - Машинида гул тикиш (вишивка). Курсларни битирган ўқувчиларга махсус сертификат берилади. Манзил: "Халқлар дўстлиги" метрови, Фирқат ёқиси, 1 уй. Мўлжал: Республика спорт қўмитаси. Тадбиркорлар палатаси, 2 қават, 202 хона, 413 хона. Телефон: 45-18-42, 29-28-58.

Профессор Эргаш САЛИМОВ клиникаси барча турдаги аллергия, бўғин, ошқозон-ичак хасталиқларини, касалманд, нимжон болаларни махсус усулларда даволайди. Бронхиал астма хасталигида гормонал дорилар қўлланилмайди. Аллергия касаллиқларини аниқлаб, даволашда турли аллергияларни қўйиб sinalади. Иш вақти соат 8 дан 17 гача. МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент, Уйғур Хўжаев кўчаси, 4-уй, 10-хона. Автобуслар — 27, 35, 46, 53, 91. Трамвай — 8. 1-шаҳар клиникаси бекати. Тел: 49-43-33, 144-64-30.

УРОЛОГ ВРАЧ, ДОЦЕНТ РЎЗМЕТОВ МЭЛС ҲОЗИЕВИЧ ЭНУРЕЗ ХАСТАЛИГИ БИЛАН ОФРИГАН ҚОВУГИ БЎШ ЎФИЛ ва КИЗ болаларни БАТАМОМ ДАВОЛАЙДИ.

Буйрак, қовуқ, простата беши касаллиқларини ДАВОЛАЙДИ. Манзил: Марказ-15, 12-уй (Жангоҳ маҳалла) Мўлжал: Метронинг F. Фулом бекати. Тел: 144-46-87 9:00-17:00гача Чорсудан 123, 100 автобус. Марш. такси. 2, 4, 7, 77, 101. Себзор бекати.

"UMID va ISHONCH" Тиббиёт маркази куйидаги мутахассисликлар бўйича хизмат кўрсатадилар: Жарроҳ, жарроҳ-косметолог, уролог, дерматолог, гинеколог, терапевт, кардиолог, невропатолог, ЛОР, педиатр, уқаловчи, ҳамда УТ диагностика, ЭКГ (компьютер ўқиш), биохимик анализларни, физиотерапия ва гидромассаж ванна ва бошқалар. Шу билан бирга бизнинг марказда бўлажак келин-куёвлар учун 10% чегирмали консультация ва диагностика усуллари олиб борилади.

БИЗ СИЗИНИНГ ЧИРОЙИНГИЗ ВА СОҒЛИГИНГИЗ УЧУН ХИЗМАТ ҚИЛАМИЗ! Манзил: Тошкент шаҳри, Бешёғоч массиви. Тел: 45-07-42, 45-07-72

ДИҚҚАТ ТАНЛОВ! БМТнинг Халқаро Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) ва Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси "Саломатлик ва бахт оғушида" мавзuida ҳикоялар, шеърлар, фотосуратлар учун энг яхши асарлар танловини эълон қилади.

Танлов шiori: "Соғлом оила, соғлом муҳит ва соғлом авлод!"

Танловнинг илк саралаш тури 2004 йилнинг 10 декабригача ўтказилади. Танловда ёш ҳаваскор қаламкашлардан тортиб, тажрибали ёзувчилар шунингдек, ҳаваскор ва тажрибали фото сураткашлар ҳам қатнашишлари мумкин. Тайёр қўлёзмалар икки нусхада-ўзбек ва рус тилларида тақдим этилиши керак.

Танловнинг якуновчи турида нуфузли, халқаро миқёсдаги ҳакамлар ҳайъати томонидан энг яхши деб топилган асарлар учта китоб ҳолида chop этиш учун танлав олинди ва голибларга рағбатлантирувчи совғалар топширилади.

Танловда энг яхши деб топилган асарлар, салмоқли адаб билан 2005 йил Халқаро болалар кунига бағишланиб chop этилади ва Ўзбекистонда тарқатилади.

Танлов бўйича тайёрланган асарлар куйидаги манзилга юборилади: Тошкент шаҳри, Олмачи кўчаси, 32-уй. Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси.

СИЗЛАРГА ИЖОДИЙ ЗАФАРЛАР ВА МУВАФФАҚИЯТЛАР ТИЛАЙМИЗ!

Якка тартибдаги тадбиркор Газиев номига берилган № 1019739 - 449469422 - рақамли гувоҳнома йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Республика об-ҳавони аниқлаш марказининг маълумотига қараганда юртимизда ҳаво ўзгариб, бироз булутли бўлса-да ёгингарчилик бўлмайди. Ҳарорат кечаси 18°-23°, кундузи эса 33°-38° гача кўтарилиши кутилмоқда.

ХОМ ГЎШТ ХОСИЯТСИЗ ЭКАН

Кўшнимнинг ой-кўни яқинлашиб қолган кунларда уни хоммуш кайфиятда учратиш қолди. "Ғалати туш кўрибман, шундан юрагим ғаш", - деди. Орадан икки кун ўтиб кўзи ёриди. Ҳасан-Хусан дунёга келди. Чақалоқлар соғлом, ҳар бири 3,500 кг. оғирликда туғилди. Қариндош-уруғлари кўшнимни эгизак меҳмонлар билан қутлашди. Шу орада беш кун ўтди, тушликдан сўнг, кўзим илинибди. Тушимда эгизак туққан кўшнимнинг эри бир лаган гўшт кўтариб юрган эмиш, шундан икки бўлаги пишган эмиш. Кўрган тушимдан юрагим ғаш бўлиб қолди. Шу пайт кизалоғим кўчадан кириб келди-да: "Ҳадича

опам (исми ўзгаририлган) оламдан ўтиб қолибди", - деди-ю, йиғлаб юборди. Мен кизимни койдим: "Ундай дема, нотўғри эшитгандирсан", - дедим.

Бироздан сўнг кўшнимнинг ҳовлисида йиғи овози эшитилиб қолди, юрагим берсанжом бўлиб, кўшнимнинг уйига кирдим-у, кўрган тушимни эсладим. Ҳасан-Хусанлари соғ-омон экан-у, онаси оламдан ўтиб қолибди.

Демак, тушдаги хом гўшт бехосият экан-да. Икки бўлак пишган гўшт икки эгизак фарзандлари экан. Улар соғ-омон яшамоқда.

Чўлпоной МЕЛИҚУЗИЕВА

МЕҲР - ИЛОҲИЙ ТУЙҒУ

Бу воқеани такси ҳайдовчисидан эшитгандим. - Ёшлигимда дадам эндигина оёққа турган бир кучук боласини олиб келди, - дея ҳикоясини бошлаганди у. Кучукча онасини қўмсаб бир неча кун гингшиб юрди. Уша пайтлар бир кўйимиз кўзилаганди. Кучукча ҳам унинг ёнига бориб кўзичоқлар билан уйнар, улар эмса кўшилиб эмарди. Кўй ҳам хуркмай индамай турарди. Шундай қилиб у катта бўла бошлади. Она кўйнинг ҳам унга меҳри тушиб қолди шеклилли, ўз боласидай яхши кўрарди. Шундай қилиб кўзичоқлар ва кучукча бирга катта бўла бошлаганди. Кучук ўзи билан бирга ўсган кўзичоқларга шундай меҳр кўйдикки, ҳаммамиз ҳайрон қолардик. Бир кўни худойи қиладиган бўлдик. Уша кунга она кўйни сўйишни мўлжаллаб кўйишди. Кўйни алоҳида жойга боғлаб боқа бошладик. Кучук эса бир нарсани сезгандек кўйнинг атрофидан кетолмай қолди. Худойи қиладиган кунимиз ҳам етиб келди. Узоқ яқиндаги қариндош-уруғларга, кўни-кўшниларга хабар тарқатилди. Қассоб пичоқларини

чархлаётганини кўриб ҳалиги кучук унга ташланиб қолди. Кучукни зўрга ҳайдаб юбордик. У кўчага югуриб чиқиб, кетди. Гўшт сотиб ўтирган қассоблар-ҒАРОЙИБнинг олдига бориб бир бўлак гўштни шартта тишлаб уйга судраб олиб келиб, отамнинг олдига ташлади. Худди, "Сизларга гўшт керак бўлса, мана гўшт, фақат кўйни сўйманглар", демоқчи бўлгандек эди гўё. Шундан сўнг бу кўйни эмас бошқасини сўйишди. Кейинчалик дадам она кўйни бозорга олиб бориб сотиб юбордилар. Кучук эса анча пайтгача худди онасини йўқотиб қўйган боладек ўзини кўярга жой топмай юрди. Кўй ҳам шундай аҳволга тушган бўлса керак.

Мана кўрдингизим, ҳайвонлар ҳам она ва бола меҳрини ҳис қилишаркан. Демак, меҳр деб аталмиш илоҳий туйғу нафақат инсонларни, ҳатто жонзотларни ҳам бир-бирларига яқинлаштирар экан. Дилафруз КАРИМОВА

КЎЙ (21.03 — 20.04). - Қутилмаган ёқимли хабарлар эшитасиз. Яқинларингиз билан катта иш бошлаш имкониятига эга бўласиз.

СИГИР (21.04 — 21.05). - Иш масаласида бир қарорга келишингиз керак. Омадли кун пайшанба.

ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06). - Оилангиз ва яқинларингизга ғамхўрроқ бўлишингизни маслаҳат берамиз. Улардан олислабкетмаганингиз маъқул.

КИСКИЧАҚА (22.06 — 22.07). - Ўзингиз қизиққан машғулот билан шуғулланг. Асабийлашиш соғлигингизга путур етказишини унутманг.

МУНАЖЖИМЛАР

АРСЛОН (23.07 — 23.08). - Севган инсонингиз билан учрашасиз. Олдинда эса бахтли дамлар кутмоқда.

БОШОҚ (24.08 — 23.09). - Арзимаган нарсаларга ваҳима қилманг, ҳамма муаммоларингиз яхшилиқ билан ҳал бўлади. Қўлингизга пул тушади.

ТАРОЗИ (24.09 — 23.10). - Сизга бегона бўлган одамлар орасида ҳаёт бошлайсиз. Ва бу сизга катта муваффақиятлар келтиради.

ЧАЁН (24.10 — 22.11). - Одамлар билан мулоқотда айтадиган ҳар бир сўзингизга эҳтиёт бўлинг. Акс ҳолда панд ейсиз.

БАШОРАТИ

ЎҚОТАР (23.11 — 21.12). - Шахсий ҳаётингиздаги муаммолар тезда ҳал бўлади. Ишда эса яхши ҳамкорлар билан танишасиз.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01). - Шу ҳафтада ишларингиз ниҳоятда кўпайиб кетади. Бундан қувонинг, мўмай даромадга эга бўлишингиз кутилмоқда.

ҚОВҒА (21.01 — 18.02). - Тинимсиз меҳнатингиз тақдирланади. Шу ҳафтада мушташам ҳовлига кўчиб ўтишингиз эҳтимоли бор.

БАЛИҚ (19.02 — 20.03). - Ҳафта давомида кайфиятингиз яхши бўлиши учун баҳараятган ишларингиздан завқланишни ўрганинг.

Бир куни "Тошкент оқшоми" тахририятига бордим. Излаган одамни учрата олмасдан, тахририят йўлагининг ўнг томонидаги хонага таваккал қилиб кирдим. Хона шинагина, мўъжазгина экан. Бир киши диққат билан қоғозни қоралаётганди. Сўрашдик. У киши очик чехра билан кутиб олди. Тани-

АЖОЙИБ ДЎСТ,

шув ғоят мароқли ўтди. Тўлқин аканинг ишонасидан энгил бўлиб чиқдим. Ҳар гал унга кўнғироқ қилганимда: "Азизим, сиз кўпроқ ёзинг, ҳа ёзаверинг", - дея маслаҳатлар берганди. Кунлар, ойлар, йиллар ҳам ўтди. Кутилмаганда Тўлқин ака хасталаниб, "Оқшом"да меҳнат қилмай қўйди. Янги ТошМИ шифохонасида даволанаётган экан, хабар олгани борганимда: "Азизим, сиз келдингиз — кайфиятим, руҳим анча кўтарилиди. Хозиргина Ўткиржон (ёзувчи Ўткир Хошимов) келиб кетганди. Шундай кишилар юракка далда беради, демак дард ҳам чекинади", - дея анча бардам сўзлади. Сўнг Тўлқин ака қадрдон "Тошкент оқшоми" газетасидан нафақага чиқди. Нафақага чиқса ҳамки, уйда тинч ўтира олмади. Ижод билан банд бўлди. Бир учрашганимизда у "Аждодлар нидоси" номли китоб ёзаётгани (эл-

УСТОЗ ЭДИ...

ажойиб инсон эди. Хотира-муқаддасдир. Умр йўлдоши Муҳаббатхон опа Тўлқин аканинг чирогини ёқиб, яшайди. Ҳа, фарзандларининг, невараларининг бахтига Муҳаббатхон опанинг умрлари узоқ бўлишини Аллоҳдан тилаймиз.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ

нати аёл эди. Балки шунинг учун рўзайи рамозон кунлари вафот этди. Илоим, бизга ҳам шу кунлардан насиб қилсин"... Онажоним: "Болаларим, кечиримли бўлинглар. Ўзларингдан фақат яхши ном қолдиринглар. Ҳамиша бир-бирларинг билан ахил бўлинглар. Товушингиз кўчага чиқмасин", - деб насиҳат қилардилар. Волидамнинг ана шу сўзлари доим қулоғим остида жаранглайди. Онажоним! Мунисгинам! Қўлларимиз дуода: "Жойингиз жаннатда бўлсин!"

Шаҳноза ЖҲРАЕВА.

МЕҲР—МУРУВВАТЛИ АЁЛ

"Дехқонобод" ширкат ҳўжалигида Бувисулув онани алоҳида меҳр билан тилга олиб эслашади. Бувисулув Ибрагимова 14 ёшида турмушга чиқиб, умр йўлдоши билан бор-йўғи 7 йилгина турмуш қурганларида Иккинчи жаҳон уруши уларнинг бахтли ҳаётига нуқта қўйди. Ушанда катта ўғли Усмон 6 ёш, Турди 4 ёшда эди. Қизи Бувча она қорнида эди. Қишлоқда очарчилик авҳ олган маҳал Бувисулув онанинг 15-20 та соғин сигири, 150-200 тага яқин қўй-эчкиси бор эди. Халқнинг оғир ҳолатини кўриб мурувват кўрсатди. Молу-мулкнинг, ҳаммасини қариндошуруғи, маҳалладошлари билан баҳам кўрди.

Турмуш ўртоғидан 1942 йил қора хат келиб, фарзандларига давлат томондан бериладиган ёрдам пулини ҳам олмасдан, иқтисодий ночор, шароити оғир кишиларга улашган. Оғир дамларда ҳам онанинг уйи одамлар билан гавҳум бўларди. Укаси Эргаш ҳозир 81 ёшда, синглиси Мақсад 79 ёшда. Булар ҳам ота-онасидан айрилиб опаси Бувисулув кўлида катта бўлишган. Меҳри дарё она 1990 йил 10 октябрда 75 ёшида вафот этди. У кишининг ёрқин хотираси маҳалладошлари қалбида абадий яшайди.

Турди ТУРСУНОВ,
Самарқанд вилояти.

КўНГЛИ ГУЛДАЙ ОНАМ КЕТДИ

Онажоним Ойпошша Жалолова бизни тарк этганига 15 йил бўлди. Ҳозир 59 ёшга тўлган бўларди. Отам билан 22 йил ҳаёт кечириб, ҳалол меҳнат билан 3 қиз ва 1 ўғилни воёга етказишди. Тўнғич фарзанд бўлганим сабабли мени турмушга узатиб, орадан бир йил ўтар-ўтмас вафот этди. Ҳозир ўзим ҳам онаман. Онамининг сўнги сўзларини эшитмаганим армон бўлиб қолди. Шу ойда онамининг таваллуд кунлари. Биз фарзандлар йиғилишиб онам қабрини зиярат қилиб, дуои фотиҳалар қилиб қайтдик.

Кўнгли гулдай онам кетди, гулдай сўлиб,
Мен онамга нима қилдим фарзанд бўлиб?
Хузурига борсам, йиғлар дилим тўлиб,
Мени ҳеч ким соғинмайди онамдайин.
Кўз ёш билан битмас экан юрак доғи,
Тўйиб-тўйиб кўрулмадим кетар чоғи.
Шундан бери ҳўрлайди кўнглим боғи,
Мени ҳеч ким соғинмайди онамдайин.

Дилфуза ЖАЛОЛОВА,
Тошкент вилояти,
Янгийўл тумани,
Тинчлик ж/х.

Кўлдамда туғилганлари учунми, раҳматлик онажоним Насиба ая баҳордай беғубор инсон эдилар. Ҳаёт бўлганларида шу йил 71 ёшга тўлардилар. Бешафқат ўлим 65 ёшларида бағ-

МУНИСГИНАМ!

римиздан бевақт қилиб кетди. Онажоним содда, меҳнаткаш, атрофдагиларга меҳрибон аёл эдилар. Олти фарзандни оқ ювиб, оқ тарадилар, ҳўнарли, касб-корли қилдилар. Ҳали-ҳануз кўни-кўшиллар ҳам меҳр ва кўзда ёш ила онажонимни ёдга оладилар: "Онагни юз-кўзлари доимо кулиб турарди. Бирор марта асабийлашиб, уришиб юрганини кўрмаганмиз. Жан-

Мен ака-укали бахтиёрларданман. Лекин онамининг вафотидан сўнг шу бахтим кемтик бўлиб қолди. Волидам сўнги кунларида акаларимни йиғиб: "Мана, сингилларинг 30 га кирди. Лекин мен учун йўрғадаги чақалоқдек. Ана шу гўдакни сизларга топшириб кетаялман", - деди. Мен бу сўзларини шунчаки, ҳаттоки кулиб

МЕНИНГ СИЗГА АЙТАР СЎЗИМ КЎП...

қабул қилдим. Чунки, ҳали менинг бағрим бутун эди. Афсуски... тез орада онам бизни ташлаб кетди. Оқ, ўша рутубатли, азобли кунлар... Гўё осмондан ерга ташлаб юборишгандек бўлишди. Тоғдек суяч акаларим ҳам мениннг кўнглимга онамдек кира олишмади. Тунларим бедор... Онажонимнинг хотиралари тинчлик бермасди. Ўзимга-ўзим савол берардим: "Онажоним мендан бутун ҳаётини, меҳрини, меҳнатини аямасди. Менчи, мен?! Меҳрибонимнинг хизматларини, ишончларини оқлай олдимми? - Ҳеч бўлмаса чексиз соғинчларига малҳам бўлолдимми?" Онам мени кунда кўргилари келар, менинг эса қўлларим боғлиқ, этагимдан тутган болаларим, йўлларимни боғлаган рўзгор ташвишларим... Энди ўйлайман. Ахир мен қишлоқдан чиқиб кетганим йўқ эди-ку, атиги икки маҳалла нарида яшаган мен - нодонгина киз шўнчалар гафлатда қоламанми? Онаганим полвонсифат аёл эди. Дард ҳам у кишини тезда енғолмади. Қарийб бир йил ётиб-туриб юрди. Мен борганда тетиклашиб, қўлларимдан

ўйиб, болаларимни суюб, янгаларим қанчалар менга парвона бўлишмасин, мени ўзлари меҳмон қилишга шошилларди. Қувонганидан ўтказгани жой топпмай қоларди.

Яқинда яна фарзандли бўлдим. Онамсиз... Оқ, менинг оёққа туришимга беҳад чеккан заҳматлари бир-бир кўз олдимдан ўтиб, йиғлаганимни кўрсангиз эди. Менга нафақат она, балки сингилдек ва опадек ҳам эди. (Мен ёлғиз қизман). Какликдек болаларимни олдимга солиб, онамга кўз-кўзлай десам, азиз уйлари остонаси бўм-бўш. Дунёда энг ақин сирдошим-онагинамининг излари ҳам йўқ бу дунёда... Эссиз онам... Онагинам...

Бугун ўйлаб қарасам, онамга тириклигида айтмаган дил розларим кўп экан.

Онажон! Хизматингизни қилолмадим. Кўнглингизни кўтаролмадим. Ҳаётингизни сўнги онлариди: "Сенинг дийдорингга тўймадим", дедингиз... Мен тўйдимми мўътабарим, дийдорингизга?! Оқ, онагинам, қўзлари кеч очилган, сиздек онага нолюйқ фарзандингизни кечиринг!!! Акс ҳолда кўзидаги шаршара бу дунёда қуримайди, қуйиб кетган бағрим совимайди.

Энди бу умр-умрим? Кўраётган шодиёна кунларим аввалгидек бутунми? Йўқ, кўнгли кемтик, сизсиз ўтаётган хонадонимиз маъракалари гариб, сизсиз бари шодлик кунларимиз етим, кўнгли тўлмас кунлар - бу кунлар. Оғрикли хотираларингиз тинчлик бермайди. Онагинам! Шу май ойида 69 ёшга тўлар эдингиз. Сиз ҳақда ўйладим-у, ушбу сатрлар юрагимдан қуйила бошлади:

Болам дединг, рўзгорим дединг,
Доим бўлдинг пойи остона.
Энди тўрлар чорлаётганда,
Онам сенга тўлмиш паймона.

Кўш бешиклаб фарзандлар боқдинг,
Алла айтдинг гуллар тебранди.
Кўш уйқу-ла тунни кузатдинг,
Қарошида тоза тонг отди.

Саккиз бўстон яратиб кетдинг,
Меҳнатларинг елга кетмади.
Бугун ўзлинг тўй қилаётир,
Бу хушхабар сенга етмади.

Тўшларинга кирарсан гоҳи,
Баъзан ношод, баъзида хандон.
Тирикликда ўйлаган каби,
Болам, дейсан, болам, онажон!

Охлар чекма, бўлма безовта,
Ахир ҳаёт биров тўпалон.
Сенинг боланг доим яхшидир,
Бариси тинч, бариси омон.

Ёлғиз қизинг хотирлаб сени,
Йўқлаб қўйди дилдан, Онажон!
Жойинг жаннат, ўзинг раҳматда,
Бўлсин, дейди қабринг нурга кон!

Ҳа азизлар, бугун-бугун, эрта ҳеч қачон бугун бўлолмайди. Йўл қарагич бўлиб қолган ота-она дийдорига бугун шошилиб, эртага кеч бўлади. Оналик бахтиёрлар, оталик бахтиёрлар сафарингиз бехатар бўлсин, ота-онангиз дуолари ижобат бўлсин.

Малоҳат РАФИҚОВА,
Ургут тумани,
Фўсс қишлоғи

УМРИГУЛ ОПАМНИ
ЁДЛАБ...

Армоним бор - бу дунёда,
Онам ташлаб кетди, нетай.
Жияларим қолди бўзлаб,
Бу фироққа қандай чидай?

Ховлинг тўла гул - райҳонлар,
Мисли жаннат дунёни қолди.
Беш азамат ўғлинг билан,
Назокатхон қизинг қолди.

Гулни севган жигарим-а,
Гуладек умринг қисқа бўлади.
Оруларим кўп, дер эдинг,
Сен кўрмаган тўйлар қолди.

Ота - онам бўзлаганда,
Дунё титраб кетди гўё.
Фарзанд доғи 70 ёшда
Қадларини буқиб кетди.

Онажоним, руҳинг йўқлаб
Дуоларга очамиз қўл.
Сен етмаган ниятларга,
Оллоҳ очсин қизингга йўл.

Зухра БАЙРОВА,
Қуйи Чирчиқ тумани,
Дўстобод шаҳри.

Ёшим 18 да. Лекин, ёш бўлишимга қарамай, жуда кўп изтироблар кечдим. Нима сабабдан? Бу воқеа тасодифий учрашудан бошланди. Бизни "у" билан дугонам таништирди. У дугонамнинг йигити, яъни,

ўзининг дўсти билан ҳар куни ўқишимизга келарди. Биз у билан дўст тутиндик.

Биз бирга овқатланар, бир-биримиз билан тез-тез ҳазил-хузул қилардик. Бир куни у дўстисиз, ёлғиз келибди. Дугонамни қақриши баҳонасида чиқиб кетаётганимда у мени йўлдан тўхтаб дугонамнинг олдига эмас, балки менинг олдимга келганини айтди. Яна менда зарур гапи борлигини ҳам қўшиб қўйди. Биз у билан олийгоҳимиз олдидаги кафега кирдик. Овқатланиб бўлгач, у бир муддат жим қолди. Ниҳоят, гап бошлаб биринчи учрашувдаёқ мени ёқтириб қолганини, менсиз яшолмаслигини айтди. Мен бўлсам унинг гапларини ҳазилга олиб кулиб қўйдим. "Сиз менга ишонмайсиз, бу шунчаки гап эмас. Сизни ишонтирман, кўрасиз, ҳали сиз ҳам мени севиб қоласиз", - дея ишонтаришга уринадан у.

Орадан кунлар ўтди. У мени олдимга ҳар куни кела бошлади, ва айтгандек, мен уни севиб қолдим. Лекин, мен бу ҳақда ҳеч қачон унга айтмагандим. У менга ёқиб учун ҳамма нарсага тайёр эди. Бир куни: "Менга турмушга чиқинг, уйингизга онамларни юборсам майлими?" - деб сўраб қолди. Мен яна ҳазилга олиб: "Йўқ", - дея жавоб бердим. Бу гапни менга бир неча бор қайта-қайта айтди, яқинди. Ахир, айтинг, қандай қилиб мен унга қиз бола бошим билан уялмасдан: "Ҳа, келишим", деб айтман? Шундай қилиб кунлар ўтаверди. Биз ёзги таътилга чиқдик. У менга ҳар куни кўнғироқ қиларди, ҳар куни тонгдан унинг кўнғироғини кутардим. Ёзги таътилни кўнғироқ қутиш билан ўтказдим.

Яна куз келди. Ўқиш бошланди. Биз у билан яна учрашдик, лекин бу галги учрашув мени бутун умрга бахтсиз қилди. У менга фотиҳаси бўлганини, тўй 24 сентябрга белгиланганини айтиб таклифнома узатди... Мен турдан жойимда қотиб қолдим, қандай қилиб таклифномани олганимни билмайман. У нима

учун бундай бўлганини айтди. Унинг уйдагилари, яъни, бувиси: "Энг катта неварамсан, мен тирик-лигимда тўйингни кўрай, чевараларимни кўлимда аллалаб ухлар

БАХТИНГИЗГА

тай", - дебди. Шундан кейин келинликка даъвогар қиз тўрт ховли нарида яшашини айтибди: "Мен уларга «йўқ» дея олмадим, ахир сизни орқангиздан қанча юрдим, ўзингиз рози бўлмадингиз... Нима қилай, улар ҳам тўйни оруз қилишяпти, тўйга борарсиз, деган умидман..." - деди. Биз оддийгина хайрлашдик. Уйга қандай етиб келганим эсимда йўқ. Қўлим ишга бормасди. Уйдагилар менинг аҳволимдан хайрон қолишди, чунки мен доим қувноқ юрардим. Фикру-хаёлим эса унда эди. Ахир ўша келинликка даъвогар қизнинг ўрнида мен бўлишим ҳам мумкин эди-ку, деган изтиробли саволлар менга тинчлик бермасди. Лекин минг афсуски, тақдирдан қочиб қутулиб бўлмайди.

Шундай қилиб, кунлар ўтди. 24 сентябр куни ўқишга бордим. Ўзим дарсда ўтирибман-у, хаёлим эса тўйда... Шу маҳал дарсни бўлиб навбатчи қиз мени эшик олдида акам қутиб турганини айтди. Домланинг рухсати билан ташқарига чиқдим. Не кўз билан кўрайки, эшик олдида унинг дўсти турарди. У мени тўйга олиб кетиш учун келибди!.. Ўзимни тутолмай йўғлаб юбордим. Ўша заҳоти нарсаларимни олиб ташқарига отилдим. Хонамга кириб тўйиб-тўйиб йўғладим. Аламимни йиғидан олдим. Тўй ҳам ўтди. Мен ўқиш билан ово-

ра бўлиб уни анча эсдан чиқардим. Қалбимдаги ғамгинлик ўрнини хушчақчақлик эгаллай бошлади. Бир куни дугонам келиб ташқарида мени сўрашаётганини айтди. Не кўз билан кўрайки, «у» рўпарамда турарди. Тўхтаб қолдим. Боришимни ҳам, қошимни ҳам билмай қолдим. Шунда ўзи ёнимга келиб, мен билан саломлашди. Қўлидаги никоҳ узуги қуёш нурида йилтираб кўзга ташланди. Мен ҳам саломлашдим. У ўтириб гаплашишни таклиф қилди. Мен рози бўлдим. Биз анча гаплашиб ўтирдик ва охири дўст бўлиб қолишга келишдик. Шундан сўнг у яна ҳар куни ўқишга кела бошлади. У мен билан овқатланарди, ҳазиллашарди. Худди у уйланмагандек мен билан гаплашиб юрарди.

Бора-бора биз яна у билан ақинлашиб кетдик. Лекин ҳар гал унинг қўлига қарасам, унинг уйлангани эсимга тушиб қоларди

БЕФАРҚ БЎЛМАНГ...

ва мен ундан узоклашишга ҳаракат қилардим. Вақтни қарангки, унинг тўйи бўлганига ҳам бир йил бўлибди. Яқинда у ўғиллик бўлди. Унинг хурсандчиликдан боши қўкка етди. Ҳар гапиде "ўғлим, ўғлим" дерди. Биаламан, ҳамма ўз фарзандини суяди, мактайди, яхши кўради... Лекин у яқинда менга иккинчи хотин бўлиб унга тегишимни таклиф қилди.

Аваллари газетада: "Хотини бор йигитни севиб қолдим. Унга иккинчи хотин бўлиб тегмоқчиман", мазмунидеги мактубларни ўқисам, ўша қиз устидан ҳам кулардим, ҳам нафратланардим. Бунга қарангки, ўзимга ҳам мана шундай тақдир насиб этди... Йўқ, мен унга иккинчи хотин бўлиб тегмайман. Биринчи хотин бўлмаган, иккинчи хотин бўларимдим?! Лекин уни ҳеч қачон унутолмасам керак. Мен сизлардан маслаҳат сўрамоқчи эмасман. Балки, қизларга мен каби адашманг, дейман. Қизлар, илтимос, ҳаётга жиддийроқ қаранг, бефарқ бўлманг. Бахт кушингизни ўз қўлингиз билан бой берманг.

Наргиза

Бундан 4 ой олдин уйландим. Ота-онамнинг тавсиясига кўра бўлажак турмуш ўртоғим билан танишдим ва уларнинг гапи билан ёшим улғайиб қолгани учун гарчанд "уйланишга ҳали эрта" деб билсам-да, ота-онамнинг оруз-ҳаваслари борлиги учун учрашувга чиқдим. Учрашувга ҳам уйдагилар

ИККИ ЎТ ОРАСИДА ҚОЛГАН КЎНГИЛ

олиб чиқишди. Қиз нимагадир менинг кўнғилга унча ўтирмади. Ота-онамга бунга айтганимда, гапимни эшитишни ҳам исташмади. Ахир, кўнғил кўнғилга тушмаса яхши яшаб кетишга ҳеч ким кафолат бера олмайди-ку! Қанча қаршилик қилсам ҳам уйдагилар келгуси ҳаётимни "бахтли кунлар билан ўтишини" кафолатлаб қўйишди. Охири тўй ҳам бўлиб ўтди. Тўй-ку, бир кунда бўлиб ўтди. Аммо, аламли кунларнинг доғи бир кунда ўтиб кетмас экан. Орадан бир қанча вақт ўтгандан кейин, ҳаётимда ўзга воқеа юз берди. Мен Нозима исмли бир қизни қаттиқ севиб қолгандим. Ҳаётда ҳеч қачон бойликка ва ҳўснга қараб баҳо бермайман, аммо севиб турмуш қурмаганим сабаб бўлдим, мени унга бўлган меҳрим кундан-кунга аланга олиб кетди. Энди уни ҳар куни кўрмасам, сўзларимни эшитмасам, кунларим ҳам, тунларим ҳам ўтмайдиган бўлиб қолди. Кечалари уйкум келмасдан унинг суратига термулиб хаёллар оғушида тонг оттираман. Менинг сўзларимни ўқиган мухлис-лар орасида эҳтимол, "уни унуттишга ҳаракат қилинг", дейдиганлари ҳам топилар. Шошилманг. Мен бу қизни унутолмаслигимни биламан. Келажак ҳаётимни уюзи асло тасаввур қила олмайман. Балки севмасдан уйланганим учун шу аҳволга тушгандирман. Азиз тоғдошларим, сизга маслаҳатим, турмуш ўртоғингизга кўнғилнинг бўлмаса, мендек аросатда қолиб юрманг. Ўзим эса сизларнинг маслаҳатингиз битилган мактубларингизни қутиб қоламан.

Нодир

АРМОН БЎЛДИНГ...

Оллоҳим ҳар кимнинг тақдирини ҳар хил қилиб яратган экан. Мен ҳам Оллоҳ томонидан яратилган муқаддас тўйгу севги азобида жуда қийналяпман. Чунки мен севган қиз турмушга чиқиб кетган. "Нима учун?" - деган савол бўлиши мумкин. Нега десангиз ҳаммасига ўзим сабабчиман. Менинг бўшлигим сабабчи. Бир дўстим ҳам шу қизни севарди. Уни деб мен ўз севгимни из-хор қиллолмаганман. Мана ҳозир пешона экан дўстимга ҳам, менга ҳам бахт қилиб боқмади. Қисқаси, у қиз ўзига турмушга чиқди. Ҳозир бир ўғли бор. Яқинда яна бир фарзандли бўлади. Мен ҳаётимдан нолимайман, чунки мен севган ўша қиз бахтли яшайпти. Унинг бахти мен учун ҳам катта бахт. Нима бўлганда ҳам доимо тинч, тотув яшашини Оллоҳдан сўрайман. Оллоҳим менга бахт бермаса ҳам розиман. Энди мен бошқа ҳеч кимни севмасликка, ёлғиз яшашга қарор қилдим. Чунки ўз бахтимга эришолмаганимга ўзим сабабчиман. Ўзимни ўзим бир умр шундай жазоламоқчиман. У қиз билан гоҳида учрашиб қоламан. Кўнғилдаги барча гапларни айтганман. Лекин энди фойдаси йўқ. У қизнинг ҳам бошига бало бўлиб нима қиламан?

Ўша қизни севшимни маҳаллада ҳамма билади. Баъзида учрашиб қолганимизни билишса, кимлардир тушунади, кимлардир нотўғри фикрга боради. У қиз: "Уйланинг, тўйингизни кўрайлик", - дейди. Ахир қандоқ қилиб мен севгимни юрагимдан ўчириб ташлайман. Ҳеч қачон шундай бўлишини хоҳламайман. Сизлар нима дейсизлар? Менинг бу тутган йўлим тўғрими?

Менда бўлган армон сизда бўлмасин,
Кўзларингиз асло ёшга тўлмасин.
Бу дунёда йигит сўздан қайтмасин,
Уртадаги меҳр асло сўнмасин.

Юракдан севганим эй азиз ёрим,
Оллоҳдан сўрайман бахтингни доим.
Суоқли ёрғинам, эй ёлғизгинам,
Бу ожиз кўзимда бўлган нургинам.

Рустам

Ҳаётимда бўлиб ўтган воқеаларни гапириб бериб, сизлардан маслаҳат сўрамоқчиман.

Бундан ролпа-роса уч ярим ой олдин никоҳ тўйида бир қиз билан тасодифан танишиб қолдим. Хайрлашаётиб бир-биримизга телефон рақамимизни ёзиб бердик. Эртасига телефон орқали гаплашдик. У қиз мендан бир ёш катта эди. Шунга қарамай, биз бир-биримизни ёқтириб қолдик. Кейинчалик тез-тез учрашиб турдик. Агар ишонсангиз, бир кун у ёқда турсин, бир дақиқа ҳам бир-биримизсиз тура олмасдик. Лекин орадан бир ярим ой ўтгач, унинг уйига совчилар кела бошлади, мен буни сезардим. У мени ҳар гал кўрганида нималарнидир айт-

моқчи бўлар, аммо айта олмасди. Мен: "Сизда бир гап бор", - десам, "Йўқ, ҳеч гап йўқ",

КЕЙИН АФСУС ҚИЛМАНГ

- дер, лекин кўзларидан ёш сизиб чиқарди. Бир гал: "Бор гапни айтасиз", - деб оёқ тираб туриб олдим. Шунда у гапирди берди: "Уйга совчилар келаяпти, мен уларга «йўқ», дердим, Лекин бири ота-онамга ёқиб қолди. Уларга «йўқ» десам ҳам кўншамаяпти... Шундан кейин у менга: "Энди ажралмасак бўлмайди", - деди. Мен эса норози бўлдим. Лекин у: "Ўз вақтида олдини олмасак бўлмайди, бунинг устига ёшнингиз мендан кичик. Тўғри, "Муҳаббат ёш танламайди", деган гап бор,

лекин ота-онам фақат ўшанга бераман дейишяпти", - деди. Наҳотки, икки инсон бир-бирини севса-ю, бу гуноҳ бўлса... Бизнинг севгимизда севги-ҳеч қандай йўқ. Ва ёрим истагандай мен ҳам севгимни абадий бўлишини хоҳлаб ният қиламан. Бизнинг соф севгимиз учун қўлимдан келганича курашаман.

Сингилжонлар! Қадамларингизни ўйлаб босинглар. "Йигит йўғламан дунёда!" - деб бир шорир бежиз айтмаган.

Ўз севгингиз учун кураша олмасангиз, унда ҳеч қачон бировга розилик берманг!!!

Д.

Тошкент шахри

Ёшлик гўзал давр. Бу фаслда қалблар орзу-умидларга лим-лом тўлган бўлади. Ҳамма нарсада сир-синоат борга ўхшаб туюлаверади. Муҳаббатнинг ҳаяжонли ва изтиробли онлари ҳеч кимни четлаб ўтмайди. Баловат ёшидагилар учун ўзининг феъл-атворига мос жуфту-халолни топиш ҳам осон иш эмас. Бу борда рўзминуслар маслаҳатидан фойдаланилса ҳам зарар қилмайди. Қизларнинг изидан ва кўзидан, хаттоки буюмидан уларнинг феъл-атворини бемалол билиб ола билади. Бу ҳақда йи-гитларга тўртта маслаҳат тавсия этилади.

ЙИГИТЛАРГА

Биринчи тавсия: Сиз учрашув жойида турибсиз. Сиз кутаётган қиз, салгина уялиб, нозланиб қадам ташлаб келмоқда. Қўлидаги сумкачаси ерга тегай деб турибди. Унинг юзи лобар. Лунжида қудгичи ҳам бор. Кўзлари тиниқ ва жозибали...

Бундай қизлар очик табиатлидир. Юзида кулгичи бор қизларнинг аксарияти очик-кўнгли, содда ва камтар бўлади. Агар кўзи тиниқ ва равшан бўлса, азбаройи беғаразди. Меҳнатга ҳам иштиёқи баланддир. Бугунги ишни эртага қўймаслик учун имконият топа оладилар.

Қўлидаги сумкачаси оқ ёки ҳаворанг бўлса, ҳар қандай ҳолатда қизишмай, фикрини бир жойга жамлай олади. Ундан яхши маслаҳат кутишингиз мумкин. Показалиқни ҳам жойига қўя олади. Аммо озгина хаёлпарастлиги ҳам бор. Сиздан кўп нарсани кутади ва рашк бобида анчагина қизиққон. Рўзгордаги етишмовчиликлар билан унчалик чиқша олмайди.

Бундай қизлар ҳушчақчақ ва таваккалчидир. Кўнгли очик, сўзларидан самимият сезилиб туради. Сухбатда очик-ошкорадир. Аммо гурури баланд, жиндай шовқалоқ. Агар қўлидаги сумкачаси жигарранг бўлса, оилада тадбиркорлик кўрсата олади. Ҳар қандай одам билан очикчасига муомала қилишга мойил. Сухбатдошининг кўнглига қараб иш тутайди. Бироқ муҳаббат бобида эҳтиёткор. Фақат ўз фикрига таянади. Қалбн одамнинг хаёлидаги фикрларни сезиб олишга қодир. Одамни кўп синайди ва ўзининг ҳис-туйғуларини кўз қарашларида акс эттириб қўя олади.

ТҮРТ

Навба, 2004

Аммо, бева-фоликни, камситишни сезиб қолса, тез кўнгли совийди. Бундай пайтда унга ҳеч қандай маслаҳат қор қилмайди. Ўзининг ички ҳиссиётларини тилига чиқара олмай, кўп азият чекади. Кўнгли бир марта дарз кетгандан кейин фикрини ўзгартириш жуда мушкулдир. Муҳаббатга узил-кесил чек қўйиб, ғайритабиий ҳаёт кечириши ҳам ҳеч гап эмас.

Бундай қизга уйланишда асло чўчимаса бўлади. Бироқ, улар сизнинг ҳалоллигингизни, садоқатли эканлигингизни ҳар куни сезиб туришлари керак.

Учинчи тавсия: учрашувга келган қизнинг кўз қорачиғи кичикроқ ва хирароқ бўлса. Йағи эса салгина ингичка-лашган, чехраси жиддий ва озгина бепарвороқ кўринса. Қорамтир ёки кулранг сумкани кўлтиғига қисиб, қимтиниброқ қадам ташлаб келаятган бўлса...

Бундай қизлар одатда "ичимдагини топ" қабилида бўладилар. Ишончини қозониш жуда қийин. Кўп холларда тор фикрлайди. Кўнглини топиш ҳаммининг ҳам қўлидан келавермайди.

Бундай қизлардаги ижобий ҳислатлар шундаки, азбаройи меҳнатсевар ва поккизадилар. Индамай ишни қилаверадилар. Уларнинг ишига тузатиш киритиб бўлмайди. Меҳнатдан завқ олиб, ниҳоятда шодландилар ва ўта тежамкордилар. Вафодорликда ҳам бениқсондир. Шунга қарамай, уйнинг сирини кўчага олиб чиқиб

ноғора қилиб қўйишлари ҳеч гап эмас. Бундай ҳолнинг но-тўғрилигини ўзлари тушуниб етмайдилар.

Бундай қизга уйланган киши унинг кўнглини топиш учун кўп тер тўкиши керак бўлади. Агар кўнглини топ-гундай бўлса, жуда ширин турмуш қуриши ҳам мумкин. Чунки бундай қизлар вафодорликни сезиб турсалар, рўзгор учун жонини фидо қилиб яшайдилар. Топганингизга қаноат қилиб, унга барака киритиш йўлларини моҳирлик билан эгаллайдилар. Унинг феъл-атворини тушуниш учун кўп вақт керак. Ана шунда ҳам сирли бўлиб қолаверадилар.

Тўртинчи тавсия: сизнинг қаршингизга пешвоз юриб келаятган қизнинг икки юзи лўппи бўлиб, чехрасидан табассум балкиб турган бўлса. Қошлари қалинроқ, кўзлари мовий, қўлидаги сумкаси кичик ва тилларанг товланиб турса...

МАСЛАҲАТ

Тилларанг кичик сумкани ёқтирадиган қизлар дадил, сергап ва бироз таннознамо бўлади. Ҳаётни улар болалар каби тасаввур қилади. Ўзидан бошқа ҳеч кимни тан олишни истамайди.

Мовий кўз эса унинг айёрлигидан далолат беради. Қалбига ҳаёлий орзуларини рўёбга чиқариш унинг феъл-атворидаги энг ёмон қусурдир. Ҳар доим бошқалардан бир поғона олдинда бўлишни хушлайди. Бахтни тўкинликда ва зебу зийнатда, деб тушунади. Ҳеч қандай ҳолатда уларнинг фикрини ўзгартириб бўлмайди.

Ижобий ҳислатлари шундайки, суҳбатдошини махлиё қилиб қўя олади. Кўпгина ишларни силлиқ ва ижобий ҳал қила олиш махорати бор. Бой-бадавлат оилаларга тез киришиб кета олади. Ҳеч икчиланишни билмайди. Таваккалчилик қилиб, кўп холларда омади юришиб туради. Эрни ҳам замонавий кийини-рни, топармон-тутармон бўлиши учун йўлга сола олади. Аммо, муҳаббат унинг учун биринчи даражали эмас. Зебу зийнатдан завқ олади.

Яна шун биллингиз, юқоридаги тўрт ҳолат бўйича берилган тавсиялар нисбийдир. Инсоннинг феъл-атвори ва ҳис-туйғулари бу тарифларга нисбатан юз қарра нозикроқ ва сирлироқ бўлиши табиийдир. Барибир сиз қалбингизга қулоқ солинг. Қалб эса алдамайди.

К.НИШОНОВ тайёрлади.

Турмуш чорраҳаларида

-Хой, Химоятхон, қизингиз Шарифани турмушга берибсиз,- деб эшитдик, шу ростми? -тўйдан қайтаётиб сўраб қолди Шохида опа.

-Ҳа, жойи чиқиб қолганди унаштириб қўйдик.

-Ҳали мактабни тамомлашига 6 ой вақт бор-ку. Бирор касб-хунарга ўқитмайсизми? -бўш келмади кўшиллар.

-Қиз болани ўқитиб зарил кептими. Бахтини пешонасига солсин.

Химоятхон адашибди экан. Бахт ўз-ўзидан келавермас экан. Қизи Шарифа нозикки-на қиз бўлгани учун янги хонадонга кўникунча анча қийналди. Тўғри-да, онасининг уйида хоҳлаган пайтигача ухлайди, тўйиб-тўйиб овқат ейди. Бу ерда эса умуман бошқача ҳаёт. Эрталаб соат 3 да уйғо-ниб кўча ва ховлиларни супур-маса қайнонаси қовоғини уйиб олади. Овқатни ҳам мазза қилиб еёлмайди. Қайсингиллари ҳали у ишни, ҳали бу ишни буюравериб безор қилиб юборишади. Аммо Шарифа чидайди. Чунки онаси

Ботирнинг севинчи ичига сиймай, эрталаб Тошкентга кетиш учун яхшилаб йўл тараддудини кўра бошлади. Кечқурун эл уйкуга кетганида Икром мулла етиб келди.

-Келин қани, қақиринг, ичка-рига кирсин,-деди қўлини ювишга сув тутган Ботирга.

-Уйда, сизни кутиб ўтирибди. Кираверинг.

Уйга киришгач Икром: "Ботиржон, сиз ташқарига чиқиб, ховлида кутиб туринг, ўзим йўл топиб Шарифахонни сизга никоҳлаб қўяман,-деди.

-Қоидаси шундайми, -ишон-қирамай сўради Ботир.

-Ййи, укам ҳали шариятдан хабарингиз йўқми? Бай, бай, бай унақа эмас-да...

-«Қоидаси шунақа экан», дея Икромга чиппа-чин ишонган Ботир ховлига чиқиб ёнғоқ тағидида сўрида ана ўтирди. Икром мулла Шарифани ёнига ўтқизиб, аввал ўзига никоҳлади. Сўнг тип-тиник юзларини бир-икки силаб ўзининг ёвуз ниятига эришди. «Қоида-

ПЕШОНАГА ЁЗИЛМАГАН БАХТ

хар гал: "Қайнона-қайнотанг-ни чизган чизғидан чиқма-гин",-деб тайинлайди. Иккинчи фарзандига ҳомилдор бўлганида овсин олишди. Овсини Гулшан институтининг рус тили факултетини битирган. Қайнонасининг тили билан айтганда "Ойлиқчи". Гулшан эрталаб мактабга ишга кетиб тушда қайтади. Тайёр овқатни еб, ухлагача кириб кетади. Уй-қудан тургач, айвонга хотиржам ўтириб пардоз-андозини бошлайди. Аввал юзига обдон қатик суртиб 20-30 минут осмонга қараб ётади. Сўнг юз-ини илиқ сувга чайиб, ула-элик суртиб, янғисиз тикилган пушти гулли кўйлагини кийиб чиқса ҳаммани оғзи очилиб қолади. Айниқса уйланмаган қайнуқалари анграйиб қоли-шади. Гулшан иш қилмаса ҳам ҳеч ким унга мик этмайди. За-кунчи-да, ҳамма ҳуқуқларини яхши билади.

Ниҳоят Шарифанинг кўксига ҳам офтоб тегадиган бўлди. Икки хонали уй солиб, ўзларини алоҳида қилиб қўйишди. Барибир ҳар куни қайнонаси-ниқига бир-икки келиб кета-ди. Лекин ҳеч ким уни қадр-ламаслиги, «келиноий», дея эр-каламаслиги алам қилади. Майли, мениям қадримга етиб қолишар, ўзини-ўзи овутади бечора аёл.

Қозон-товоқлари алоҳида бўлгач, хўжайини Ботир ҳам ишламаса бўлмай қолди. Бир-икки Тошкентга бориб уч-тўрт сўм топиб келди. Шундай кунларнинг бирида Шарифа билан Ботир жанжаллашиб қолишди. Эримни бир қўриқ-тиб қўяй дея уйлган Шарифа "Жавобимни беринг, уйимга кетаман",-деди. «Кетсанг-кета-ман» дея талоқ-сан, тушундинг-ми «уч талоқ»,-деб юборди жаҳл устида Ботир.

Эрталаб эр-хотин нима қилишларини билмай қолишди. Ота-онаси, кўни-қўшилари-рига овоза қилмай ими-жимми-да "йўлини" аxtаришга тушишди. Ботир икки уй нарида ту-радиган маҳалланинг янги муласи Икромжон акага мас-лаҳат солганди у: "Сиз уйга бораверинг ука, кечқурун ўзим бориб йўлини қилиб никоҳлаб қўяман. Тагин ҳеч ким билма-син-а", деб қўйди муғамбирона кўз қисиб Икром. Хотини-дан айрилмаслигини билган

си шунақа бўлар экан",- дея ишонган Шарифа ҳам Икром мулланинг барча айтганларини бажарди. Узининг ифлос нафсини қондириб чиққан Икромнинг қўлига Ботир илиққина сув қуйиб, оппоқ сочқик тутаркан: "Ака, бўлди-ми, кўнглим хотиржам Тош-кентга кетаверсам бўладими?"- деб сўради.

-Ҳа, укам бемалол, бемалол. Бирор гап чиқса мана биз бор-миз,- мардонавор тарзда кўксига урди Икром мулла.

-Раҳмат ака, ўлгунимча миннатдорман. Озроқ бўлсаям шу пулни олсангиз. Тошкентдан қайтсам яхшилаб рози қила-ман. Ахир болалар етим бўлмайдиган бўлди.

Ботир Тошкентга кетгач Икром тунни Шарифа билан ўтказадиган бўлди. Эри йўқ хотининг уйига Икромнинг серкатнов бўлиб қолганини кўрган қўшиллар изига ту-шишди. Шарифани қайнона-қайнотасига бу хабарни етказ-ди. Кишлоқ ахли Икром-ни маҳалла маҷитига олиб чи-қиб кишлоқдан қўчиб кетиш-га мажбур қилишди. Шарифа икки боласини олиб ота-она-синикига равона бўлди. Тош-кентдан бир дунё совга-са-ломлар билан қайтиб келган Ботир воқеани эшитиб эсан-кираб қолди. «Наҳотки ўз хо-тинимга ўзим янғалик қилган бўлсам, шунчалар ҳам аҳмоқ бўламанми?» У бошини де-ворга уриб роса йиғлади. Бош-қўтариб маҳалла-қўйга қўши-лоққа қолди.

Ана ўша воқеадан кейин Хи-моятхон қаерга борса, қайси даврага қўшилиса аёлларнинг истеҳзоли ниғоҳларига дуч келишдан қўриқиб юрди.

-Химоятхон, кенжатоингиз ҳам мактабни битирай деб қолибди. Бунисиниям турмуш-га берсангиз керак-а,- гап қис-тирди бир ўтиришда қўшни-си Малика ая.

-Йўқ, соддачилик курсин. Шарифамни ўқитмаганим, ҳаётни кўрмагани ҳаммамиз-га сабоқ бўлди. Энди бу қизимни ўқитиб, олий маълум-отли қиламан. Ўз бахтини ўзи излаб топсин.

НИГОРА ЙЎЛДОШЕВА

ДАРАДИМГА
ДАВО ТОПАДИМ

ДАРАДИМГА
ДАВО ТОПАДИМ

ДАРАДИМГА
ДАВО ТОПАДИМ

КУНГАБОҚАР-БУЙРАККА ЁҚАР

Буйрагим оғриб, шифокорга борганимда улар менга буйрагимда 4 та тош борлигини айтишди. Каттиқ оғриқдан қийналиб операцияга ҳам рози бўлдим. Аммо, бувим мени уйга олиб кетиб, даволади. Уч ҳафтадан кейин рентгенга тушганимда эса ундаги тошлар йўқлигини айтишди. Бувим мени мана бу усулдан даволаганди:

Кунгабоқарнинг 200 грамм майдаланган илдизини сирланган кастрюлкага солиб устига 1 литр сув қуйиб, 2-3 минут қайнатинг. Сувини ҳар куни овқатдан 20 минут олдин, бўлиб-бўлиб ичинг. Даволаниш пайтида шўр ва аччиқ нарсалар ейиш, ичиш мумкин эмас. Тошлар нураётган пайтида сийдик қизғиш тусга кириши мумкин. Шу вақтда кўпроқ олма, шивит, пиёз, тарвуз истеъмол қилиш лозим.

Р.УМАРОВА,
Жиззах вилояти,
Зомин тумани

ОШҚОЗОН ОҒРИГИДА...

Йиллар давомида ошқозонимдаги оғриқ безовта қиларди. Ҳамкасбларимдан бири менга мана бу усулдан фойдаланиб кўришни таклиф этди:

Бир ош қошиқдан мойчечак (ромашка), валериана ўти, шивит (укроп)нинг устига бир стакан қайноқ сув қуйиб, ярим соат тиндириб қуйилади. Ушбу дамламани қайноқ ҳолда кун бўйи оз-оздан ичилади.

Чиндан ҳам шу дамламадан ича бошлаганимдан кейин ошқозон оғриғидан фориғ бўлдим.

О.ДАВЛАТОВА,
Тошкент вилояти.

ГРЕЧИХАНИНГ КАРОМАТИ

Камқонлик касалига учраганимда гречиха бўтқасини еб даволандим. Бунинг учун бир стакан гречиха ёрмаси, икки дона сабзи, бир дона пиёз, бир стакан майдаланган откулук ёки қичитки ўти (крапива), уч ош қошиқ бирор ўсимлик ёғи керак бўлади.

Гречихани ювасиз-да, сабзи, пиёз ва откулукни майдалаб тўғрайсиз. Қозонга аввал мой қуясиз, сўнгра сабзавотларни жойлаб, устига гречихани ёйиб соласиз. Тузли сув қуясиз-да, 7-8 минут қайнатасиз. Сўнгра ярим соат димлайсиз.

Тайёр бўлгач қаймоқ ёки сариеғ аралаштириб тановул қиласиз. Унинг кароматини бир ҳафтадан сўнгра сезасиз.

Г.МИРЗАКУЛОВА,
Наманган вилояти, Поп тумани.

ОДДИЙ УСУЛ БИЛАН

Қизимнинг ўпқаси шамоллаб, йўтали ҳадеганда ўтиб кетвермади. Шифокорлар айтган ҳамма дори-дармонларни қўлласак-да, бўлмади. Онам айтган оддий усул эса катта ёрдам берди.

Новшадил спиртини бирор ўсимлик мойи билан аралаштириб, кечкурун юмшоқ латтага ботириб олиб кўкракка қуйилади-да, устидан жун рўмол билан яхшилаб ўралади.

Ҳар куни ётишдан олдин қилинган бу муолажадан сўнгра кизим йўталдан қутулди.

Б.ХУДОЙБЕРДИЕВА,
Қашқадарё вилояти,
Китоб тумани.

ҚўЛЛАРИНГИЗ МАЙИН БЎЛСИН!

Қўл ва оёқ қафтларим дағаллашиб ёрилиб, ишлашимга ҳалал бера бошлагач, турли муолажалар қилиб кўрдим. Аммо, фойдаси бўлмади.

Байрам кунларининг бирида жуда кўп дирилдоқ (холодец) пиширдим. Уни музлаттичга қуйиб, бир ҳафта истеъмол қилдим. Буни қарангки, шу вақт ичида қафтларим сезиларли даражада юмшаб мулойим бўла бошлади. Шу-шу тез-тез холодец истеъмол қиладиган бўлдим.

С.ҒУЛОМОВА
Сурхондарё вилояти,
Термиз шаҳри.

ЎЗИНГИЗ ТАЙЁРЛАШИНГИЗ МҶМКИН

Дорихоналардан тайёр горчичник топа олмасам, қуруқ хантал (горчица), ун ва ўсимлик мойини икки ош қошиқдан олиб илқ сув билан аралаштираман. У қумоқ-қумоқ бўлиб қолмаслиги керак, акс ҳолда терини куйдириши мумкин. Кейин бу аралашмани қоғозга суриб, қуракка ёпиштириб, устидан чойшаб билан ўрайман. Эрталабгина туриши керак. Эрталаб уни олиб ўрнига вазелин суриб қўяман.

В.РИХСИХЎЖАЕВА,
Оҳангарон шаҳри.

БАРМОҚНИ АСРАНГ!

Қўпинча бирор юмуш қилаётиб бармоқларимизни жароҳатлаб оламиз ёки тирноғимиз ости йиринглаб кетишидан қийналиб юрамиз. Мен эса бармоғим жароҳатланса ёки тирноқларимнинг ости йиринглаб бошласа бинт билан яхшилаб боғлаб, кир ювиш қукуни солинган қайноқ сувга бирикки марта ботириб оламан-да, яна боғлаб қўяман.

Қувватсизликда эса мана бу усулдан фойдаланаман. 100 грамм ёнғоқни талқон қилиб қовуриб, устига қайноқ сут қўяман-да, 2 ош қошиқ асал аралаштираман. Уни 3-4 ҳафта давомида тунда еб юрилса олам гулистон.

Г.МАЎДИЕВА,
Тошкент тумани.

ГОВМИЧЧАДАН ҚУТУЛАСИЗ

Говмиччани даволаш учун қилмаган ичим қолмади. Бир кўзимдагиси тузалса, иккинчисидан чиқавериб жуда азоб берди. Бир кун кекса кўшимиз менга говмиччани лампочка билан (иложи бўлса рефлекторли) тузатиш мумкинлигини айтди. Мен аввалга ишонмагандим. Оғриқ жонимдан ўтгач унинг айтганини синаб кўрдим.

Диванга қулай ётиб олгач, узун шнурга уланган, ёниб турган лампочкани 3-5 минут давомида говмичча чиққан жойга то қиздиргунча тутиб турдим. Буни ярим соат давомида 2-3 марта қайтардим, катта фойда қилди. Шундан сўнгра кўзларимга бирор марта ҳам говмичча чиқмади.

В.ЭРГАШЕВА,
Самарқанд вилояти,
Булунғур тумани.

ШИФОБАХШ КАСТОР ЁҒИ

Кастор мойининг ўзига хос шифобахш хусусиятлари борлигини биласизми? Матьол бўлишича, у кўпгина касалликларни даволашга катта ёрдам берар экан. Сизларга ўзим фойдаланадиган усулларни ёзиб юбораятман.

■ Кўзиниг шиллиқ қавати яллиғланганда ётишдан олдин 1 томчидан кастор ёғидан томзиб қўйинг.

■ Сўгални кетказиш учун эса эрталаб ва кечкурун 12 минут давомида ёғ билан артинг. Буни 5 кун такрорлайсиз.

■ Яраларга бир кунда 5-7 марта сурсангиз, тезда битказад.

■ Шамоллашда уч ош қошиқ мойни бир ош қошиқ скипидар билан аралаштириб, кўкракка сурилади ва яхшилаб ўралиб ётилади.

■ Чақалоқларнинг киндигига кунига 5-7 марта сурилса тез тузатади.

■ Теридида доғ ва беўхшол холларни йўқотиш учун бир ой давомида шу майдан сурилса йўқотади.

■ Бавосил (геморрой)да орқа тараф тез-тез оддий кир совуни билан совуқ сувда яхшилаб ювилиб артилгач, касторка мойи суриб қўйилади.

Мастура ҒОЗИЕВА,
Тошкент шаҳри

ИССИҚ СУВ ҲАМ ШИФОДИР

Биз қишлоқда яшаймиз. Касал бўлиб қолсак ҳам дори-дармон учун шаҳарга бориш жуда узоқлик қилади. Бир кун жуда каттиқ шамоллаб қолдим. Бошқа иложим қолмагани учун, тоғлиқлар қўллаган мана бу усулдан фойдаландим ва тезда соғайиб кетдим.

Бу муолажа жуда жўн. Умуман ҳеч нарса истеъмол қилмасдан, фақат қайноқ сув ичилади, холос. Мен ҳам термосга қайноқ сув қуйиб олиб, ҳар ярим соатда ичиб турдим. Икки кун ўтмай тезда шамоллашим ўтиб кетди. Шундан буён сал шамолласам дарров қайноқ сув ича бошлайман ва дардимдан фориғ бўламан.

Х.АЗАМАТОВА,
Бўстонлик тумани,
Боло-дала қишлоғи.

ТАБИЙ ЎТЛАДАН ЯХШИСИ ЙЎҚ

Ўғлим мактабга борадиган бўлганда ҳам тунда сийиб қўярди. Кўрсатмаган шифокорим қолмади. Охири қайноқнинг айтганини қилдим. 40 грамм қурилган далаҷой (зверобой) ўти устига бир литр қайноқ сув қуйиб, икки соат давомида ўраб қўйдим. Сўнгра сув ўрнига бу дамламадан ўғлимга ичира бошладим.

Шунингдек, 40 грамм қурилган маврак (шалфей) устига бир литр қайноқ сув қуйиб, уни 1-2 соат ўраб қўйлади. Кунига уч маҳал бир стакандан ичилади. Далаҷой ўрнига мингбарг ўтидан ҳам фойдаланиш мумкин.

Л.ТОҶИБОЕВА,
Бухоро вилояти,
Қорақўл тумани.

ЁШАРТИРУВЧИ ОЛМАЛАР

Ёзда олмалар жуда кўп ва арзон бўлади. Айни шу вақтда мен ўзим учун олмалар ёрдамида соғломлаштириш ҳафтаси ўтказаман. Бир ҳафта давомида олма, кефир ва кўк чой истеъмол қиламан. Мабодо улар меъдамага тега бошласа дўховкада олмани шакарсиз, ўзини пишириб ейман.

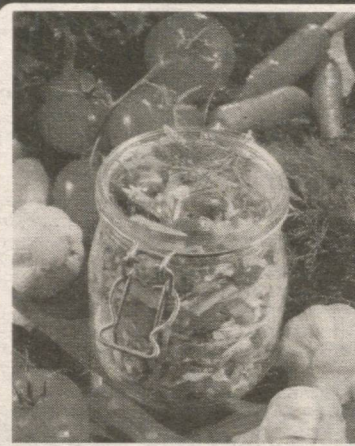
Шу туфайли биринчидан, ортиқча вазндан қутуламан, иккинчидан, ичакларимни ҳеч қандай зўриқисиз зарарли хилтлардан тозалайман. Учинчидан эса, танамдаги моддалар алмашинуви тикланади.

Мен ҳар доимо кўркам кўринишни истайдиган аёлларга қуйидаги бир ҳафталик олмали парҳезни тавсия этаман:

1-кун-1 кг; **2-кун**-1,5 кг; **3-кун**-3 кг; **4-кун**-2 кг; **5-кун**-1,5 кг; **6-кун**-1 кг. олма. Шу билан бирга истаганча кўк чой ичиб, озроқ қотган қора нон ейиш мумкин.

А.ИРИСМЕТОВА,
Қашқадарё вилояти,
Китоб тумани.

ЎЗ НЕЪМАТЛАРИ КОНИ ФОЙДА!

САБЗАВОТЛАР ТУЗЛАМАСИ

Ушбу сабзавотлар тузламасини нафақат шўрва пиширганда, балки, салат сифатида дастурхонга тор-тса ҳам бўлади.

1 кг. сабзи, 1 кг. пиёз, 600 грамм булғор қалампир, 1 кг. помидор, 300 грамм шивит,

пЕТРУШКА ИЛДИЗИ, 800 грамм туз керак бўлади.

Аввало, ҳамма сабзавотларни оқиб турган сув остида яхшилаб ювасиз. Булғор қалампирининг банди ва ичидаги уруғларини олиб ташлаб, сувини силкитиш учун дастурхон ёки сочикнинг устига ёйиб қўясиз.

Сабзини йирик қирғичдан чиқариб, помидорни майдалаб тўғрайсиз. Помидорни сал буглаб, пўстини арчиб олишингиз ҳам мумкин. Пиёз билан булғор қалампирини эса майда тўртбурчак шаклида тўғрайсиз. Кўкатларни ҳам майда тўғраб, петрушка илдизини қирғичдан чиқарасиз. Майдаланган сабзавотларни катта тоғорага

солиб туз қўшасиз ва яхшилаб аралаштирасиз.

Банкаларни буглаб уларнинг ичига тайёрланган сабзавотларни жойлаштирасиз-да устини металл ёки полиэтилен қопқоқлар билан беркитасиз.

Банкаларни қоронғу жойда ёки музлаткича сақлашингиз мумкин.

ЎДАГИ КАБАЧКАЛАР

1 кг. янги узилган кабачка, 375 мл. гр. олма сиркаси, 1 ош қошиқ туз, бир бог райхон, 500 мл. гр. ўсимлик ёғи ва таъба қараб янчилган қора мурч.

Кабачкаларни яхшилаб ювиб, сал қалинроқ қилиб халқа шаклида кесасиз-да, сирка ва 750 грамм туз солинган сувда қайнатасиз.

2 минут қайнаганидан кейин олиб, сочққа ўраб сувини силкитиб оласиз. Лимонга қайноқ сув қуйиб юмшатиб пўстини арчиб кесасиз. Аччиқ қалампирни эса сомон шаклида тўғрайсиз. Райхон барглари билан териб оласиз. Яхшилаб қиздирилган товада кабачкаларни аччиқ қалампир билан қизаргунча қовурасиз. Сўнг райхон ва лимон билан бирга шиша банкага солиб, устидан банка тўлгунча ўсимлик ёғи қўясиз. Устидан полиэтилен қопқоқ билан ёпиб музлаткичада уч ойгача сақлашингиз мумкин.

ЛАЗЗАТБАХШ КАРАМ

6 бош оқ карам, 1 кг. сабзи, 1 кг. лавлаги, бир нечта саримсоқ пиёз, беш-олтита аччиқ қизил қалампир, 2 дона булғор қалампир, туз (1 литр сувга бир ош қошиқ туз солинади).

Унча катта бўлмаган карамларни олиб ҳар бирини 4-6 бўлақларга бўласиз. Карам барглари орасига эса майдаланган сабзи, лавлаги, қалампир, саримсоқ пиёз, аччиқ қалампирни солиб катта кастрюланинг ичига жойлаштириб чиқасиз. Устидан бир литрига бир ош қошиқдан туз солиб тайёрланган сувни қўясиз. Устини ёпиб музлаткичага қўйсанингиз, 3-5 кундан сўнг истеъмол қилиш учун тайёр бўлади.

ХАМИДА тайёрлади.

СОҒЛИК

Тузланган карамда инсон организми учун зарур бўлган барча витаминлар мавжуд. У сафро ва ошқозон шираси ажралаб чиқиб жараёнини мувофиқлаштириб турувчи кўпгина органик кислоталарга, углеводларга, турли маъданли тузларга, шунингдек, бошқа фаол биологик моддаларга бой. Унинг таркибиде аскорбин кислотаси ва унинг асос моддаси бўлмиш асконбинген соф ҳолатда мавжуд. Аскорбинген - аскорбин кислотасининг анча барқарор шакллари билан бири бўлиб, у ҳатто тузланган карам узоқ вақт сақланган ҳолатларда ҳам парчаланиб кетмайди.

Карамга обдон ишлов берилганида унинг таркибидеги аскорбин кислота микдори кескин ортади, аскорбинген С витаминига айланади. Эртаги карам ва оқбош карамнинг ташқи яшил баргларида организмнинг қон билан таъминланиши ва моддалар алмашинувини меъёрлаштириб турувчи кислота бор. Карам таркибиде яра-чақанин

нинг олдини олувчи U витамини ҳам борлиги кашф этилди. Бу витамин ошқозон-ичаклар шиллиқ пардалари яллиғланишининг олдини олади, пайдо бўлган яраларга эса малҳам бўлади.

Тузланган карам хавфли ўсмаси бор кишилардаги ўсма ўсишини тўхтатар экан. Қизиғи шундаки, янги узилган яшанг карам бундай шифобахшлик хусусиятига эга эмас экан. Мўъжизакор-даволовчи бирикма тузланган карам барглари ранг олган чоғда пайдо бўларкан.

КАРАМ ТАНАМИЗНИ ТОЗАЛОВЧИ ҚУРИҚЧИДИР

Ичакларда пайдо бўладиган бижгитувчи бактериялар, шунингдек, аччидиган маҳсулотлар қолдиқлари жигар, буйрак, қон босимининг ортиши, айрим суякбўгин хасталикларини кучайтиради. Тузланган карам айнан юқоридагидек бактериялар ва бижгитган овқат қолдиқларини организмдан ҳайдаб чиқаради. Шунинг учун ҳам тузланган карамни одамлар ҳақли равишда "организм санитарии" дейдилар.

Маслаҳатхона

Дунёнинг кўпгина мамлакатларида карам тузлаш оддий ҳаётий эҳтиёжга айланган. Элли уй бекалари ҳозирда оқ карам тузлайдиган идишларни тахт қилиб қўйишди. Куз салқинида, қарсиллаб этилажак карамларни қиш, баҳор фаслларида белмоҳ ишлайтиш учун ҳозирдан тарадуд кўрмасе, шошиб қолиш ҳеч гап эмас.

ХАЗИНАСИ

Тузланиш жараёнида карам таркибидеги қанд моддаси ҳам карам мазасини белгилувчи сут кислотасига айланади. Карам "туз ейиши" жараёнида пайдо бўладиган бактериялар ва бошқа микроорганизмлар эса дисбактериоз натижасида емирилган меъда тугунчаларини тиклайди. Айниқса овқат хазм бўлиши қийинлашган ҳолларда кундалик таомнома таркибига тузланган карамни қиритиш фойдали. У ошқозонда секретция жараёнини кучайтиради, иштаҳа очади, ичаклар фаолиятини бир маромад сақлайди.

Тузланган карамнинг яна бир фазилатини таъкидламай бўлмайди. У ҳар қандай пазандалик ишловларида ҳам ўзининг фойдали хусусиятларини йўқотмайди. Булардан ташқари, дамлаб пиширилган карам хом

карамни хуш кўрмайдиган кишиларга ҳам ёқадиган мулоимий таомдир. Дамлаганда майинлашган карам ҳужайралари ичакларнинг шиллиқ пардаларини "оҳиста супуриб", ичаклар фаолиятини яхшилайдиган

ҚОИДАСИ БЎЙИЧА ТАЙЁРЛАЙМИЗ

Карам тузлаш-оилани киш бўйи қимматли озуқа воситаси ва зарур витаминлар билан таъминлашнинг энг самарали усуллари билан биридир. Бироқ бу жараёни тўғри бажарсангизгина, кўнгилдагидек сифатли, мазали ва фойдали маҳсулот оласиз. Бунда энг асосий шартлардан бири - кайфиятингиз йўқ ёки лохас пайтларингизда ҳаргиз бу ишга унманган. Шунингдек, карам тузлашни куз фаслининг ик-

кинчи ярмидан бошлайдилар. Тузлашнинг ўзи эса анча оддий: Оқбош карамни тозалаб, майда-майда қилиб тўғралади, унга тўғралган (ёки қиритилган) сабзи ва ош тузи қўшилади. Маҳсулотни обдон аралаштиригач, ёғоч-тахтадан ясалган ёки сирланган сатилга зичлаб босиб, солиб, идиш қопқоғи маҳкам ёпилади. Рух ёки ичи қалай суртиб оқартирилган идишлар (челак, бочка ва ҳ.к.)дан ҳаргиз фойдаланманг, чунки бундай идишларда карам бижгиганда ҳосил бўладиган нордон муҳитда захарли бирикмалар ҳосил бўлади. Одатда 10 кг. карамни тузлаш учун 1 кг. қизил сабзи ва 200-300 гр. ош тузи ишлатилади. Сабзи тузланган карамга ёқимли тус беришдан ташқари озуқани витаминлар билан бойлатади. У карам бижгиши жараёнида фаол таъсир этувчи глюкоза ва бошқа қанд моддаларининг бой манбаи ҳамдир.

Ош тузининг аҳамияти ҳаммага аён. Ахир у карамнинг шарбати тезроқ ажралишига ёрдам беради. Шунингдек, туз карамнинг бижгитиш жараёнини бошқаради. Баъзилар маҳсулотга кўпроқ туз қўшилса, у шунча тез ва яхши тузланади, деб ўйлайдилар. Бундай қараш - тўғри эмас. Агар озуқага ош тузи кўп ишлатилса, карам шўр бўлади, лекин карам тузланмайди. Чунки бунда туз карамни бижгитувчи микроорганизмлар фаолиятини тўсқинлик қилади ва маҳсулотнинг фойдалилик даражасини тушириб юборади.

М. МУРОДОВА тайёрлади.

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Оила ва жамият

Фойдаланилмаган кўлэмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.

Газетадан кўчириб осылганда «Оила ва жамият» дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Қабулхона: (Тел. ва Факс) 133-28-20
 Табриклар, эълонлар: 133-04-50
 Бўлимлар: Оила -133-04-35, 134-25-46
 Бухгалтерия: 132-07-41

МАНЗИЛИМИЗ:
 Тошкент - 700000
 Амир Темура кўчаси,
 1-тор кўча, 2-уй.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси, босма-хонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Тўрон кўчаси, 41-уй.
 Босишга топшириш вақти - 20.00. Босишга топширилди - 21.00

Газета тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
 E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси

БУНА ИНДЕКСИ - 176
 Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 027-рақам билан рўйхатга олинган.
 Буюртма Г - 1040. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ.
 Адади - 16145
 Саҳифаловчи — Ш. БАРОҚОВ
 Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ
 Набатчи — Б. САЙДАЛИЕВА
 Мусоҳиҳ — С. САЙДАЛИМОВ

1 3 4 5 6